

Jalostuksen tavoiteohjelma

Prahanrottakoira

2019 - 2023

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 12.11.2017
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 21.2.2018
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 24.9.2018

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	7
4. RODUN NYKYTILANNE.....	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	8
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	12
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	12
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	13
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	27
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	28
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	29
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	30
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	30
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	30
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	33
4.3.4 Lisääntyminen	33
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	33
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	33
4.4. Ulkomuoto	34
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	41
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	42
6.1 Jalostuksen tavoitteet	42
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	42
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	43
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	43
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	44
7. LÄHTEET	45
8. LIITTEET	47
Liite 1. Jalostustarkastuskortti	48
Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva.....	49
Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus.	50

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Prahanrottakoira on pienikokoinen, tiivisrunkoinen, ketterä ja älykäs. Se kiintyy vahvasti omaan laumaansa.

Pražský krysařík on yksi Tšekin tasavallan kansallisroduista; nimi on käännetty suomeksi prahanrottakoiraksi. Alun perin rotua käytettiin pienjyrsijöiden hävittämiseen linnojen ja luostareiden sisätiloista Böömin alueella. Luonteensa ja pienen kokonsa vuoksi rotu löysi tiensä seurakoiraksi, jollaisena se nykyään lähinnä tunnetaan.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun jalostuspohja on kapea ja eri sukulinjaisia koiria on vähän. Rotukirjat ovat edelleen auki, mikä mahdollistaa geenipohjan laajentumisen.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Rotanpyydystysominaisuus tulee rodussa ilmi vilkkautena ja ketteryytenä, mutta aktiiviteetin lomassa prahanrottakoirat osaavat levätä. Helpon koulutettavuuden, fyysisten ominaisuuksien ja miellyttämishaluisuuden takia prahanrottakoirat soveltuvat monipuolisesti erilaisiin harrastuksiin.

Terveys ja lisääntyminen

Prahanrottakoiran rakenne on sopusuhtainen, eikä sillä ole muita erityispiirteitä kuin pieni koko. Prahanrottakoira on perusterve kääpiörotu, mutta kuten useilla kääpiöroduilla populaatiossa tavataan polvilumpioluusaatiota, hammasongelmia sekä kivesvikaisuutta. Tavallinen pentuekoko on 1-4. Prahanrottakoira lisääntyy luonnollisesti ja tiinehtyy hyvin. Synnytykset ovat pääsääntöisesti helppoja.

Ulkomuoto

Prahanrottakoirasta saa atleettisen vaikutelman. Katse ja päärynänmuotoinen pää ovat ilmeikkäät. Suuret pystykorvat ovat kiinnittyneet pään sivuille. Kaula on elegantti ja korostuu hyvin asettuneiden lapojen ansiosta. Selkälinja on suora. Rintakehä on syvä ja tilava, etuosa on hyvin kulmautunut. Alalinja on hieman nouseva. Takaosa on hyvin kulmautunut. Häntä ylettyy enintään kintereeseen; häntä ei saa levätä selän päällä. Uroksella ja nartulla on selvä sukupuolileima. Hyväksytyt väri ovat musta tan merkein, ruskea tan merkein, keltainen, punainen, sininen tan merkein, lila tan merkein ja merle. Ihannekorkeus on 20-23cm ja -paino 2,6 kg. Rodussa on kaksi karvanlaatua: lyhytkarvainen ja pitkäkarvainen. Koiralla tulee olla peittävä karvapeite.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Suomen Prahanrottakoirat ry suosittelee jalostukseen käytettävien koirien virallista polvien ja silmien tutkimista. Yhdistelmän yhteenlaskettu patellaluksaatioaste ei saa ylittää kahta (2), ja yhdistelmän toisen osapuolen täytyy olla tervepolvinen. Jalostukseen käytettävä koira tulee olla ulkomuodoltaan sekä tyypiltään rotumääritelmän mukainen, ja sillä tulee olla Suomen Kennelliiton hyväksymästä koiranäyttelystä tuloksena yksi erinomainen tai kaksi erittäin hyvää. Aggressiivista tai arkaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Kahta merle-väristä koira ei Suomen Kennelliiton sääntöjen mukaan saa parittaa keskenään missään rodussa, sillä merle-värigeenin suhteen homotsygooteilla koirilla on usein silmän ja sisäkorvan kehityshäiriöitä.

Jalostussuositukset nartuille

- ensisynnyttäjällä ikää yli 18 kuukautta mutta alle 5 vuotta

- jalostusnartun vähimmäispainoksi suositellaan 2 kilogrammaa
- nartulla saa teettää enintään 5 pentuetta
- yli 8-vuotiasta narttua ei saa astuttaa
- virallinen polvitutkimus on tehty ja patellaluksaatioaste on enintään 2

Jalostussuositukset uroksille

- ikää yli 12 kuukautta
- uroksella on normaalit kivekset
- uroksen jälkeläismäärä ei ylitä 5% rekisteröintimäärästä 4 vuoden tarkastelujaksolla
- virallinen polvitutkimus on tehty ja patellaluksaatioaste on enintään 2

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa yksilön käyttö rajataan enintään 5 pentueeseen tai 15 jälkeläiseen, kunnes on näyttöä jälkeläisten terveydestä ja rodunomaisuudesta.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Rotu on alkujaan Böömin alueelta. Ensimmäiset viittaukset pieneen rottakoiraan löytyvät Einhartin (770- 840) kronikoista, joissa mainitaan böömiläisen prinssi Lechin antaneen pienen rottakoiran lahjaksi Kaarle I Suurelle osoituksena rauhan tahdosta. Puolalaiset lähteet mainitsevat rottakoirat Puolan kuningas Boleslav II:n (1042- 1083) hovista. Läpi keskiajan Euroopassa pieniä krysařík -koiria annettiin lahjoiksi kuninkaallisille, ja ne olivatkin tuttu näky sen ajan linnoissa, luostareissa ja ylhäistön asunnoissa. Välillä krysařík oli kadota kokonaan sotien vuoksi, mutta onneksi rotu oli löytänyt tiensä myös alemman kansanluokan pariin ja säilyi näin noustakseen uudestaan hovien suosioon. Böömiläisessä Karlovy Varyn kylpyläkaupungissa tiedetään kasvatettaneen pražský krysařík-tyyppisiä koiria vuosien 1400- 1800 aikana. Sieltä olivat kotoisin myös Habsburgin suvun krysaříkit, joita kasvatettiin Wienin kennelissä, josta niitä sittemmin vietiin mm. Italiaan. (Igor Hroznata Adamovič 2017.)

Rodun nimi krysařík tarkoittaa rotanpyydystäjä. Historiansa alkutaipaleella näiden koirien tyyppillisiin saaliseläimiin kuului mustarotta (rattus rattus), joka saapui Eurooppaan 700-luvulla. Mustanrotan keskipituus on noin 20 cm, sen häntä on suunnilleen muun ruumiin pituinen ja sen tyyppillinen paino on noin 200 grammaa. Ruttoepidemiat vaivasivat Eurooppaa läpi keskiajan. Ruton levittäjänä oli kirppu, jonka isäntäeläimenä toiminut rotta levitti tautia. Mustanrotan tiedetään viihtyneen erityisesti ihmisten ravinnon läheisyydessä. Pienten rottakoirien menestys keskiajalla perustui niiden kykyyn pyydystää jyrsojia, jotka likasivat linnojen ja luostareiden viljavarastot ja asumusten ruokakomerot. Krysařík oli tarpeeksi nopea, rohkea ja pieni saadakseen rotat koloistaan ja pystyi näin suojelemaan isäntänsä ruokavarastoja. (Igor Hroznata Adamovič 2017.) Rottakoira-nimitys on nykyään hieman harhaanjohtava; 1700-luvulla Eurooppaan saapui isorotta (rattus norvegicus), joka on syrjäyttänyt mustanrotan monin paikoin. Isorotalla on kokoa jo niin paljon, ettei monikaan prahanrottakoira pärjää sille. Pienemmät jyrsojat (hiiret, myyrät ja päästäiset) ovat vielä tänäkin päivänä oivaa metsästettävää prahanrottakoirille.

Pienikokoisia koiria alettiin myös pitää ihmisten sylissä, jotta kirput olisivat siirtyneet ihmisistä niihin. Varsinkin naisten kerrotaan suosineen tällaisia kirppusyöttejä (Albert Marrin 2011). Arvellaan, että prahanrottakoiria käytettiin pilantuneen ja myrkytetyn ruoan maistajina ylhäistön pidoissa, ja niitä kuljetettiin mukana myös keskiaikaisissa kestikievareissa. Lisäksi niiden arvellaan myös lämmittäneen omistajiensa sänkyjä, ja pitkissä kirkonmenoissa niitä saatettiin pitää vaatteiden sisällä ”kuumavesipulloina”. Osaltaan voidaan olettaa, että lyhytkarvainen versio sai suuren suosion, sillä siitä ei irronnut karvaa ruokavarastoihin eikä ihmisten vuoteisiin.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Pienet rottakoirat pääsivät myös jo aikaisessa vaiheessa seurakoiran virkaan kuninkaiden hoveissa ja muun aateliston piirissä sekä luostareissa. Böömin valtakunnan alueella olleisiin kylpylöihin tulleet vieraat usein maalauttivat näitä koiria muotokuviinsa matkamuuksiksi. Näiden koirien oli pakko jo ammoisista ajoista sopeutua erilaisiin tilanteisiin. Näitä alkuperäisiä ominaisuuksia tulisi kunnioittaa ja ne tulisi pyrkiä säilyttämään. (Igor Hroznata Adamovič 2017.)

Tšekkiläiset kynologit Otto Karlik ja Theodor Rotter aloittivat itsenäisesti pražský krysaříkin asiakirjojen kokoamisen 1920-luvulla, jotta se voitaisiin julistaa omaksi rodukseen. 1900-luvun alussa oli saksalainen kääpiöpinseri noussut Euroopassa suureen suosioon ja myös pienempiä krysařík -koiria näyttäytyi niiden rotukehissä. Krysařík ei kuitenkaan ominaisuuksiltaan ollut saman tyyppinen kuin kääpiöpinseri, joten sen menestys näissä kehissä jäi heikoksi. Maailmansotien melskeessä rodun aineiston kokoaminen oli vaikeaa, eikä FCI:n vaatimaa kuutta sukupolvea saatu kerättyä. Rotterin rotua käsittelevä aineisto tuhoutui hänen omaisuutensa mukana ennen kuin työ oli saatu päätökseen. Tämän jälkeen Tšekkoslovakiassa rodusta tuli epäsuosittu sen ollessa ylhäistön koirana pidettynä poliittisesti

epäkorrekti. (Cyrila Karpfová n.d.)

1980-luvulla tehtiin uusi yritys. Tšekin kasvattajien liitto, CMKU, pyysi kynologi Jan Findejsiä tutkimaan pražský krysaříkin ja chodsky pesin rotukirjojen mahdollista kokoamista. Findejs yhdessä Frantisek Horakin kanssa onnistuikin kokoamaan tarvittavat asiakirjat, ja pražský krysařík sai vihdoin ansaitsemansa virallisen rodun aseman. (Cyrila Karpfová n.d.)

Jan Findejsiä pidetään rodun isänä. Hän johti Pražský Krysařík Clubin ensimmäisen jalostusstrategian luomista, joka korostaa alle 6,25- sukusiitosprosentin tärkeyttä, joka antaisi edellytykset rodun terveeseen kehitykseen. (Cyrila Karpfová n.d.)

Rodun historia on pitkä ja värikäs, mutta sen rotukirjat saatiin virallistettua vasta 1980-luvulla. Tällä hetkellä odotetaan FCI:n hyväksyntää. Suomessa ensimmäiset yksilöt rekisteröitiin vuonna 2010.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Pražský krysařík -koira polveutuu tiettävästi saksalaisesta pinsieristä ja aikaisella keskiajalla eläneistä pienistä terriereistä, erityisesti englantilaisesta black&tan terrieristä. Koirat jalostuivat pieniksi ja ketteriksi, jotta ne soveltuivat pienjyrsijöiden saalistajiksi sisätiloissa. (Cyrila Karpfová n.d.)

Eri linjat

Rodussa ei ole eri käyttötarkoituksiin linjattuja koiria esimerkiksi näyttely- tai metsästyslinjaisia.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen Suomeen rekisteröity prahanrottakoira tuotiin Finfidelin- kenneliin Tšekistä syksyllä 2009. Se oli musta tan merkein uros Arcturus Bohemian Pygmáios (ER14170/10). Vuonna 2010 Suomen Kennelliittoon rekisteröitiin 19 prahanrottakoira, 15 narttua ja 4 urosta. Näistä 13 tuotiin Tšekistä, 2 Ruotsista, 2 Virosta, 1 Slovakiasta ja 1 Venäjältä.

Vuonna 2011 Suomen Kennelliittoon rekisteröitiin 14 tuontikoira, joista uroksia oli 6.

Ensimmäiset pentueet syntyivät vuonna 2011. Hurly-Burly-kenneliin syntyi 23.8.2011 pentue, jossa oli punaiset uros ja narttu sekä musta tan merkein narttu. Isänä tälle pentueelle oli keltainen Umberto Duo Blonde Fedar (ER32307/10) ja emänä musta tan merkein Lékorka Proper Puppy (ER43531/10). Molemmat ovat tuontikoira Tšekistä. Pomchih-kenneliin syntyi pentue 27.11.2011, jossa oli musta tan merkein uros sekä narttu. Isänä venäläinen musta tan merkein Leon Z Piskovcoveho Lomu (RKFR2849669) ja emänä musta tan merkein Viron tuontikoira Millgret Anetka (ER59888/10). Vuonna 2012 pentueita syntyi jo neljään kenneliin; Ihanuuden, Always Guess, Fiveas ja Hurly-Burly. Vuoteen 2017 mennessä pentueita on syntynyt jo 20 eri kenneliin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Prahantakoirat ry:n perustamiskokous pidettiin Saarijärvellä 27.7.2014. Suomen Prahantakoirat ry on Suomen Kennelliiton, Keski-Suomen Kennelpiirin ja Suomen Kääpiökoirat ry:n jäsenyhdistys. Suomen Prahantakoirat ry on valtakunnallinen yhdistys.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Ensimmäisen toimintakautensa loppuun mennessä (31.12.2015) yhdistykseen oli liittynyt 34 jäsentä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää koiraharrastusta, edistää rotutietouden leviämistä jäsenille ja rodusta kiinnostuneille sekä edistää jalostusta ja terveyttä. Yhdistys ajaa sekä valvoo rodun ja jäsenien yhteisiä etuja. Yhdistyksen kotisivuja pyritään kehittämään aktiiviseksi ja monipuolisesti tiedotuskanavaksi. Yhdistys seuraa rodun kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä pitää yhteyttä vastaaviin ulkomaalaisiin järjestöihin.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta aloitti toimintansa vuonna 2015. Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa ja sen toimikausi on kaksi vuotta. Ensimmäisenä toimikautenaan jalostustoimikuntaan kuuluu viisi henkilöä. Jalostustoimikunnan tulee laatia toiminnastaan vuosittain toimintasuunnitelma- sekä toimintakertomus, joka esitetään kevätkokouksessa.

Toimikunnan jäsenen tulee olla suorittanut kasvattajan peruskurssin tai jäsenen tulee muulla tavoin osoittaa aktiivisuutensa rodun parissa. Heidän tulee olla kasvattajia tai harrastajia, joilla on riittävästi tietoa perinnöllisyysopista, rotumääritelmästä, rodun sairauksista ja sukutauluista. Tavoitteena on, että vähintään yhdellä jalostustoimikunnan jäsenellä olisi jalostusneuvojan peruskurssi suoritettuna. Jalostustoimikunnan keskeisinä tavoitteina on rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen, rodussa esiintyvien perinnöllisten sairauksien ja vikojen seuranta, sekä ohjeistuksien laatiminen kyseisten sairauksien vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi, rotutyypillisen ulkomuodon, käyttäytymisen ja toimintakyvyn säilyminen sekä jalostuksen tavoiteohjelman laadinta.

Jalostustoimikunta noudattaa toimissaan kulloinkin voimassa olevaa Suomen Kennelliiton ohjeistusta jalostustoimikunnille, Suomen Kennelliiton jalostusstrategiaa, eläinsuojelulakia, eläinsuojeluasetusta ja Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa soveltuvin osin. Yhdistyksellä on pentuneuvoja ja kotisivuilla toimiva pentuvälitys. Pentuvälityksessä julkaistaan kaikki Suomen Prahantakoirat ry:n jäsenten ja Suomen Kennelliiton rekisteröintivaatimukset täyttävät pentueet. Ilmoitukseen merkitään selkeästi täyttääkö pentue Suomen Prahantakoirat ry:n jalostussuosituksen.

Kuva 1. Suomen Prahantakoirat ry:n logo. Logon suunnitellut Roosa Pakkanen.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen eli alleelien runsautta, josta puhutaan myös jalostuspohjan laajuutena. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samoista geeneistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, mikä antaa rodulle yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Geenien monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmän kannalta, sillä geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostaminen ja perinnöllinen edistymisen ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. (Katariina Mäki 2013.)

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen, tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (Katariina Mäki 2013.)

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20- 50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Katariina Mäki 2013.)

Prahanrottakoirien levinneisyyttä on vaikea kartoittaa, sillä rotua ei ole vielä hyväksytty FCI:n virallisten rotujen joukkoon. Rodun edustajia ei siis voi rekisteröidä maissa, jotka hyväksyvät rodut ainoastaan virallisen FCI-hyväksynnän jälkeen. Tämä hankaloittaa uuden geneettisen materiaalin etsimistä ulkomailta. Pražský krysářík- rotukirjat ovat edelleen auki, ja ulkomuodoltaan ja luonteeltaan rodunomaisia koiria tuodaan usein rodun kotimaassa jalostustarkastuksiin, mikä mahdollistaa uuden geneettisen materiaalin tuomisen rotuun. Jalostustarkastuksessa rotuunotettavien ominaisuudet tutkitaan tarkoin, ja koirat joko hyväksytään jalostukseen tai hylätään silloin, kun ne eivät joidenkin seikkojen vuoksi täytä rodun piirteitä.

Prahanrottakoira on vielä harvinainen rotu Suomessa. Tuontikoiria rekisteröidään noin kymmenen vuodessa; sadan rekisteröidyn koiran raja ylitettiin vuonna 2013. Koirien sukulinjoista löytyy aina samoja koiria, lukuun ottamatta rotuunotettuja koiria, joiden sukulinjoja ei tiedetä. Kuitenkin rotuunottoja tehdään vain muutamia vuodessa Tšekissä ja Ruotsissa.

Prahanrottakoirayksilöiden vähäisestä määrästä johtuen rodun jalostuspohja on kapea. Jalostuskoirien jälkeläismäärät ovat epätasaisia, ja joukossa on myös niin kutsuttuja matadoriuroksia. Jalostukseen käytetään vain murto-osaa rodun uroksista ja nartuista. Koirien terveyden tutkimiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta populaatiosta saataisiin enemmän tietoa.

Kennelliiton jalostustietokannan koirien sukutaulut eivät ole täydellisiä. Samat ulkomaiset koirat saattavat esiintyä eri rekisterinumeroilla useamman kerran, eikä aiemmin tietokantaan merkitty tuontikoirista kuin kolme sukupolvea. Täten taulukoiden näyttämät sukusiitosprosentit ja sukukatokertoimet eivät välttämättä ole täysin todenmukaisia. Rodun kotimaassa on esitetty myös rodun sukutauluissa olevan epäselvyyksiä. Tämän vuoksi Suomen populaatiossa saattaa olla koiria, joiden perimässä voi olla epäselvyyksiä.

Taulukko 1. Vuositalasto – rekisteröinnit 2010-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

Vuositalasto – rekisteröinnit								
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	37	33	29	37	25	16	3	
Tuonnit	12	4	10	10	11	14	14	19
Rekisteröinnit yht.	49	37	39	47	36	30	17	19
Pentueet	15	16	15	19	11	7	1	
Pentuekoko	2,5	2,1	1,9	1,9	2,3	2,3	3,0	
Kasvattajat	12	10	11	9	6	5	1	
jalostukseen käytetyt eri urokset								
- kaikki	12	10	11	12	6	5	1	
- kotimaiset	3	4	3	1				
- tuonnit	6	5	7	10	5	3	1	
- ulkomaiset	3	1	1	1	1	2	0	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5 kk	3 v 6 kk	3 v	2 v 5 kk	1 v 5 kk	1 v 11 kk	1 v 5 kk	
jalostukseen käytetyt eri nartut								
- kaikki	15	16	15	19	9	7	1	
- kotimaiset	9	7	3	5	1			
- tuonnit	6	9	12	14	8	7	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 3 kk	2 v 8 kk	2 v 6 kk	2 v 8 kk	2 v 2 kk	1 v 10 kk	1 v 1 kk	
Isoisät	24	18	20	21	13	9	2	
Isoäidit	26	21	25	22	15	11	2	
Sukusiitosprosentti	1,49%	1,56%	2,13%	3,24%	2,31%	2,05%	1,56%	

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintejä tehdään Suomessa vuositasolla muutamia kymmeniä, joten rotu on määrällisesti Suomessa vielä pieni ja harvinainen.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Prahanrottakoiria alettiin varsinaisesti tuoda Suomeen vuonna 2010. Tätä ennen on tuotu pari yksilöä, joita ei ole rekisteröity. Vuosittain Suomeen tuodaan noin kymmenen koiraa; esimerkiksi vuonna 2012 tuotiin 14 ja vuonna 2014 10 koiraa. Pääsääntöisesti tuontikoirat hankitaan jalostukseen. Vuosien 2010-2017 aikana Suomessa rekisteröitiin 94 tuontikoiraa.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostuskoiramateriaali on Suomessa vielä nuorta. Uroksia aletaan käyttää jalostukseen vuoden iässä, kun koiralle on tehty viralliset terveystutkimukset. Yleisimmin koirilta tutkitaan polvet, silmät ja sydän. Narttuja aletaan käyttää jalostukseen 1-2 vuoden iässä, kun niiden terveys on tutkittu.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esiintymiseen. Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia, jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan normaalin alleelin peittäminä. (Katariina Mäki 2013.)

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. (Katariina Mäki 2013.)

Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja koiria. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin miksi sama ei toimisi hyvien alleelien kohdalla. Toisaalta sukusiitettu eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys esiintyä jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitoyhdistelmiä ei ole. (Katariina Mäki 2013.)

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja voidaan havaita esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Jalostuksessa suositellaan 4-5 sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Katariina Mäki 2013.)

Prahanrottakoirilla on rotua muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta kuten monessa muussakin rodussa. KoiraNet- jalostustietojärjestelmän mukaan prahanrottakoirien sukusiitosasteet ovat vaihdelleet 0,00%- 12,50 % välillä Suomessa vuosien 2011- 2017 aikana.

Taulukko 2. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta vuosina 2011-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa	
		Pen- tueita	Pen- tuja	%- osuus	kumulat. %	Pen- tueita	Pen- tuja
1	UMBERTO DUO BLONDE FEDAR (4.1.2010)	9	24	13,33%	13%	3	8
2	CHICCO-CHEF Z JERIC (30.8.2010)	9	19	10,56%	24%	7	15
3	GRANDE GREMIN'S ARAMIZ (8.2.2013)	6	16	8,89%	33%	3	5
4	CORELLI OD PRINCEZNY KAČENKY (3.1.2012)	7	16	8,89%	42%	8	16
5	PIRÁT SECURE POWER (27.5.2013)	6	10	5,56%	47%	3	7
6	HURLY-BURLY ILLINOIS (6.11.2012)	4	8	4,44%	52%	2	6
7	ROSTAK PROPER PUPPY (22.8.2011)	2	7	3,89%	56%	6	8
8	APOLONEK Z OSTROVA BABER (5.6.2010)	2	6	3,33%	59%	0	0
9	ODIE DAR MINULOSTI (12.12.2014)	2	6	3,33%	62%	2	6
10	BERTIK Z OSTROVA BABER (1.9.2011)	2	6	3,33%	66%	0	0
11	GRIPEN MAJESTIC MOLGAN (10.4.2012)	3	5	2,78%	68%	0	0
12	HURLY-BURLY YOUR SPECIAL (28.11.2014)	3	5	2,78%	71%	0	0
13	MILLGRET CAMIL (11.8.2012)	2	5	2,78%	74%	0	0

14	CHLOUPEK SECURE POWER (30.4.2016)	1	4	2,22%	76%	0	0
15	IMPY AGARICUS (10.1.2014)	2	4	2,22%	78%	0	0

Taulukossa %- osuus tarkoittaa kyseisen uroksen pentujen osuutta rekisteröityjen pentujen kokonaismäärästä tilastointiajalta. Kumulatiivinen %- osuus kertoo, kuinka monta prosenttia tilastointiaikana rekisteröidyistä pennuista eniten jalostukseen käytetyt urokset ovat yhteensä siittäneet.

Taulukko 3. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua vuosina 2011-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa	
		Pen- tueita	Pen- tuja	%-osuus ▼	Pen- tueita	Pen- tuja
1	CATAHOULA OSMY SVETADIEL (25.6.2013)	3	10	5,56%	8	18
2	GENESIS SECURE POWER (14.9.2011)	3	10	5,56%	3	4
3	FIVEAS AMADA ARIELLA (20.10.2012)	3	9	5,00%	0	0
4	CHAMOMILLA PODSKALSKÉ DOLEJSI (20.7.2010)	3	9	5,00%	0	0
5	VICHŘICE PROPER PUPPY (15.5.2013)	3	8	4,44%	3	9
6	LÉKORKA PROPER PUPPY (3.5.2010)	3	8	4,44%	4	9
7	HETTY Z DRINOPOLU (14.12.2010)	3	8	4,44%	8	17
8	LASKONKA PROPER PUPPY (3.5.2010)	3	7	3,89%	0	0
9	VILLIN LÄNNEN SAMETTINEN NOUGAT (27.4.2014)	2	6	3,33%	0	0
10	ALWAYS GUESS DARK DIAMOND (24.9.2012)	3	6	3,33%	3	5
11	HURLY-BURLY YIPPEE BLUEGIRL (8.11.2014)	2	5	2,78%	0	0
12	TILLI PRINCES LU FEDAR (1.1.2010)	2	5	2,78%	4	7
13	GALIVAS RANETKA (15.8.2010)	2	5	2,78%	3	4
14	HURLY-BURLY DIMANT RED (23.8.2011)	2	5	2,78%	0	0
15	ROMANCE SECURE POWER (24.10.2013)	2	5	2,78%	2	4

Jalostuskoirien käyttömäärät

Prahanrottakoiria on Suomessa vähän, ja jos jalostuspohjan monimuotoisuus halutaan turvata, ei yksittäisen koiran jälkeläismäärä saisi olla yli 5 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröintimäärään. Noin kolmasosalla jalostukseen käytetyistä nartuista ja uroksista on liikaa jälkeläisiä Suomen kokonaismäärään verrattuna. Nuoresta rodusta johtuen koirat ovat läheisiä sukulaisia, ja samoja koiria löytyy monesta sukupolvesta ennemmin tai myöhemmin.

Rodun populaatiot muissa maissa

Prahanrottakoira on suosittu koirarotu kotimaassaan Tšekissä, jossa on kymmeniä kasvattajia ja pentuja syntyy vuosittain satoja, joista osa on rekisteröityjä ja osa rekisteröimättömiä. Eniten koiria Suomeen tuodaan Tšekin tasavallasta. Lisäksi prahanrottakoiria on paljon Saksassa, Pohjoismaissa,

Venäjällä sekä Virossa; joitakin yksilöitä on näistäkin maista tuotu Suomeen. Prahamrottakoiria kasvatetaan myös Yhdysvalloissa, Australiassa, Japanissa ja Etelä-Euroopassa.

Prahamrottakoirapopulaation kokoa maailmanlaajuisesti on mahdotonta arvioida. Rotu ei ole vielä FCI:n eli kansainvälisen koiranjalostusliiton tunnustama, joten prahanrottakoiria saattaa olla maissa, joissa niitä ei vielä voida rekisteröidä. Muissa maissa ei ole yhtä kattavia jalostustietojärjestelmiä kuin Suomessa ja Ruotsissa. Tšekin jalostustietojärjestelmä on kattava, mutta edellyttää maksullisen jäsenyyden.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Rodun kasvattajia oli Suomessa KoiraNet- jalostustietojärjestelmän mukaan 20 vuoden 2017 loppuun mennessä. Suurin osa kasvattajista on niin sanotusti harrastuskasvattajia, joille koirankasvatus ei ole elinkeino.

Rodun jalostuspohjaan saadaan laajuutta tuontikoirien käytön kautta. Urosten kohdalla ongelmaksi on kuitenkin noussut se, että monet kasvattajat haluavat käyttää samaa urosta, tai tiettyjä uroksia käytetään liikaa suhteessa koiramäärään. Suomeen on myös tuotu toisilleen hyvin läheistä sukua olevia koiria. Tulevaisuudessa tulisi pyrkiä löytämään ulkomailta koiria, joiden lähisukulaisia ei Suomessa vielä ole. Yhdistelmiä tulisi myös harkita tarkemmin; kriteerinä ei saisi olla pelkästään kustannukset. Myös ulkomailla astuttaminen ja tuontisperma voisivat olla vastaus suppean jalostuspohjan kehittämiseksi. Edellä mainittuja mahdollisuuksia käytetään rodussa minimaalisesti.

Rotuunotto on hyvä tapa lisätä jalostuspohjan laajuutta, mikäli se tehdään järkevästi harkiten. Ennen rotuunotettujen koirien käyttöä on mietittävä, miten kyseisen yksilön ominaisuuksia voidaan hyödyntää rodussa. Rotuunotettujen yksilöiden terveyden kanssa tulisi olla erityisen huolellinen, sillä mahdolliset uudet sairaudet ja viat eivät ole toivottavia.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostuspohjaa kaventaa eniten se, että rodun kanta vielä tässä vaiheessa perustuu paljolti samansukuisiin tuontikoiiriin. Lisäksi jalostukseen on käytetty yksilöitä, joilla on korkea sukusiitosprosentti, mikä lisää immunologisten sairauksien riskiä rodussa. On uroksia, joita on käytetty jalostukseen, vaikka niiden aiemmille jälkeläisille ei ole tehty terveystutkimuksia. Seuraavissa sukupolvissa mahdollisesti ilmenevien terveysongelmien periyttäjät on vaikea saada selville, kun aiempia sukupolvia ei ole terveyden osalta tutkittu. Tällä hetkellä jalostukseen kelpaavia uroksia on vähemmän kuin narttuja.

Suomessa on syntynyt joitakin rotumääritelmästä poikkeavia yksilöitä. Näiden yksilöiden ongelmina ovat lähinnä olleet koirien liian suuri säkäkorkeus ja väärät mittasuhteet. Tarkoitus on kasvattaa koiria, jotka vastaavat mahdollisimman paljon rotumääritelmää, terveyttä, rodunomaista käyttäytymistä ja jalostuspohjan suppeutta unohtamatta.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan prahanrottakoira on ystävällinen, utelias ja lempeä, luonnostaan varautunut vieraita kohtaan, mutta hyvin ystävällinen ja rakastettava omalle perheelleen. Näyttelyssä hylkääviä virheitä ovat liiallinen arkuus ja vihaisuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen. (Suomen Kennelliitto 2010.)

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

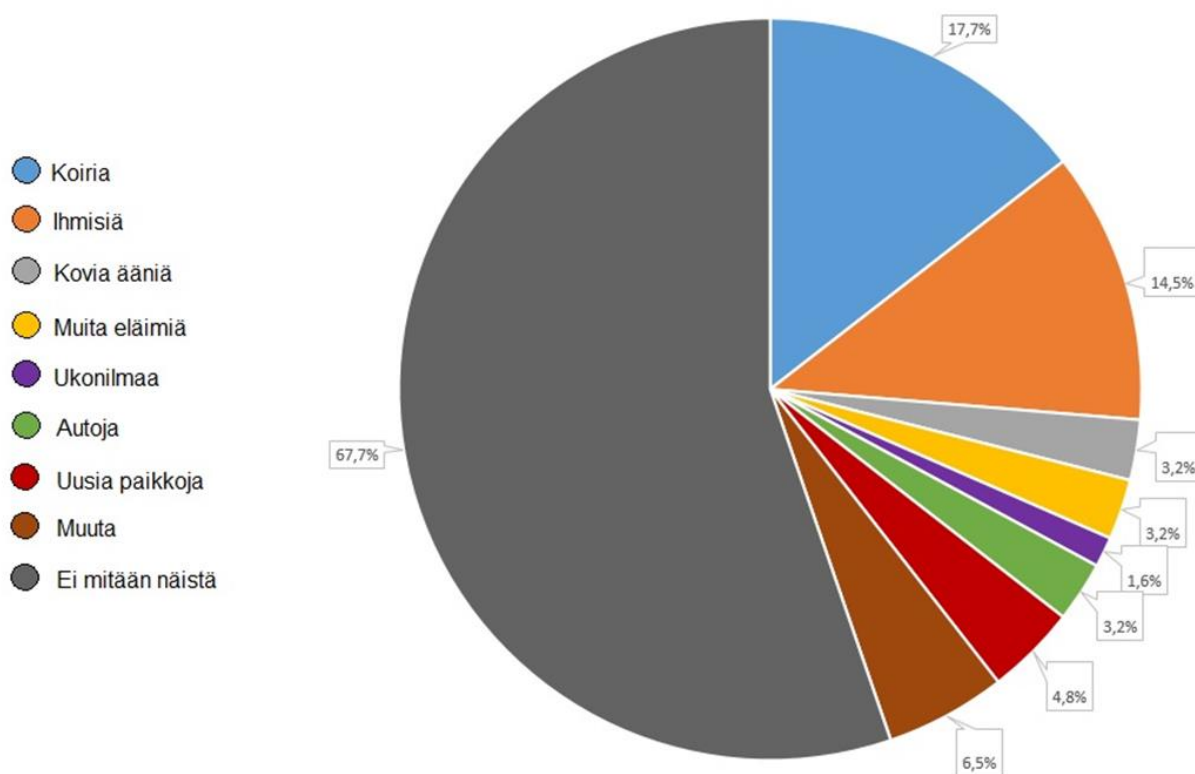
Tiedot luonteesta ja käyttäytymisestä on saatu vuonna 2015 jalostustoimikunnan tekemästä terveys- ja luonnekyselystä, johon saatiin silloin Suomessa asuvasta 182:sta prahanrottakoirasta 62 vastausta. Kyselyssä kohdat 1-24 koskivat terveyttä ja kohdat 25-37 luonnetta ja käyttäytymistä. (Liite 3. Luonne- ja terveyskysely). Ympyrägrafiikoissa joissakin kysymyksissä ylitetään yhteenlaskettuna 100%, mikä johtuu siitä, että saman koiran tiedot voivat esiintyä useammassa kuin yhdessä kohdassa. Rodun edustajat Suomessa ovat vielä hyvin nuoria. Koiran luonteen kehitys jatkuu pitkään, mikä on hyvä huomioida tuloksia tarkasteltaessa.

Kyselyyn vastanneista prahanrottakoiran omistajista yli 60 % kertoi koiransa olevan peloton. Kuitenkin joukossa on joitakin yksilöitä, jotka arastelevat erilaisia asioita; suurin osa peloista ovat ihmisten ja toisten koirien aiheuttamia. Rodulle ei ole ominaista joillekin pienille terrieriroduille tyypillinen terävä käytös; koiransa selvästä aggressiivisesta käytöksestä ilmoitti ainoastaan yksi vastaaja. Rodun edustajat ovat lempeitä ja ne hakeutuvat ihmisen tai toisen lemmikkieläimen läheisyyteen. Jotkut koirista ovat erittäin reviiritietoisia, toiset eivät lainkaan; tässä asiassa yksilöiden välillä on suurta jakaumaa.

Prahanrottakoirasta saa oivan lenkkikaverin. Ulkona koirat haukkuvat jonkin verran vastaantulijoita ja muita koiria. Suurin osa Suomessa asuvista koirista ulkoilee yli tunnin päivässä; joidenkin kanssa harrastetaan tottelevaisuuskoulutusta ja agilityä. Ulkoillessaan joidenkin koirien perimässä oleva saalistaja tulee esiin, kuitenkin vain muutama koira karkaa saaliin perään. Useat kyllä huomioivat saaliin, mutta lähtiessään sen perään ne tulevat heti käskystä takaisin. Noin 40 % koirista ei kiinnostu saaliista lainkaan.

Luonnekyselyssä tulevat ilmi seuraavat asiat:

25. Koirani pelkää: (62 vastausta)

Ei mitään näistä 67,7 % (42 vastausta)

Koiria 17,7 % (11 vastausta)

Ihmisiä 14,5 % (9 vastausta)

Muuta 6,5% (4 vastausta)

Uusia paikkoja 4,8 % (3 vastausta)

Kovia ääniä 3,2 % (2 vastausta)

Muita eläimiä 3,2 % (2 vastausta)

Autoja 3,2 % (2 vastausta)

Ukonilmaa 1,6 % (1 vastaus)

Tulokset osoittavat prahanrottakoiran rohkeuden. 62 koirasta 42 koiraa ei omistajan mielestä pelkää mitään näistä esitetyistä vaihtoehdoista.

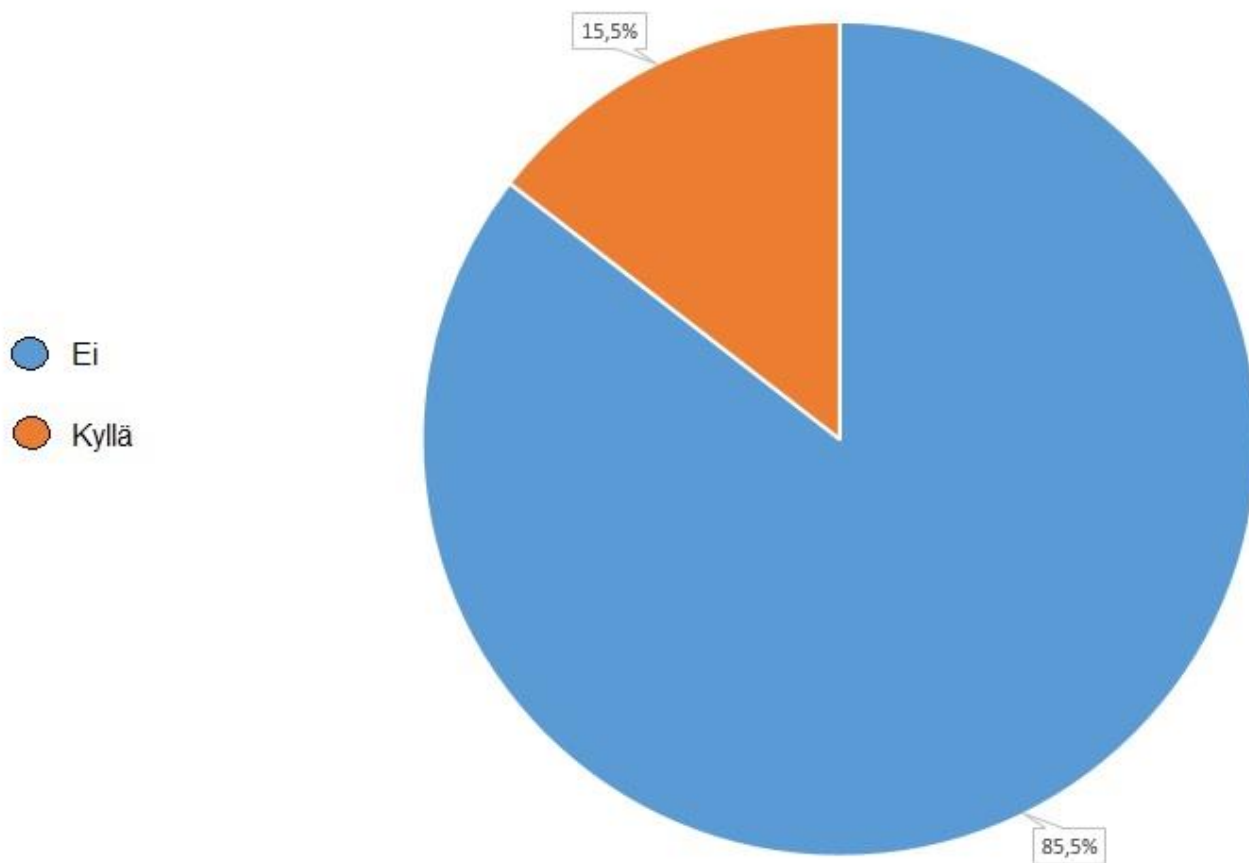
Lisätiedoista tulee ilmi joitakin yksittäisiä muita koirissa pelkoa herättäviä asioita, kuten epämääräisen näköiset ja kokoiset elottomat tummat hahmot. Ohiajavat autot pelottavat myös joitakin koiria, varsinkin suuret autot ja linja-autot.

Kahden koiran kohdalla on mainittu, että ne pelkäävät lapsia, ja yksi pelkää vanhempia miehiä.

Isot koirat pelottavat paria koiraa ja pienet yhtä. Imuria pelkää ilmoitetuista koirista yksi.

Lisätietojen kommentteista ilmenee myös omistajien epätietoisuus siitä, aiheutuuko käytös pelosta vai rotutyypillisestä varauksellisuudesta.

26. Onko koiran elämässä mielestäsi tapahtunut yksittäisiä asioita, jotka ovat mielestäsi laukaisseet pelon? (62 vastausta)

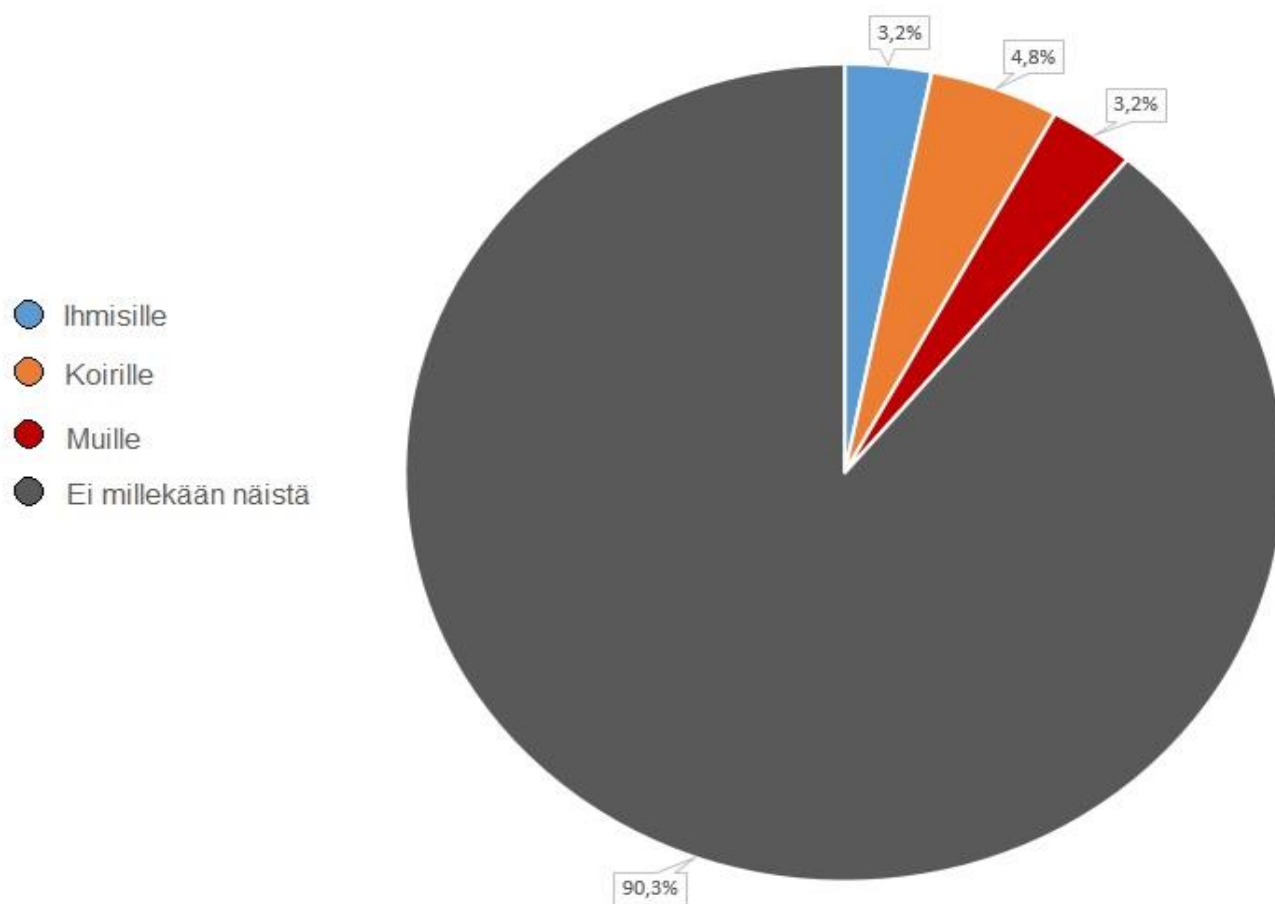

Kyllä 15,5 % (9 vastausta)

Ei 85,5 % (53 vastausta)

Selkeitä tapahtumia, joista voi suoraan päätellä pelon alkaneen on ollut kahdella koiralla. Niissä suurempi koira on satuttanut vastaajan koiraa. Kahden muun koiran tapauksessa pentuhistoria puuttuu, joten omistaja ei voi varmasti sanoa, voiko pelko johtua jostain pentuajan tapahtumasta.

27. Koirani on aggressiivinen: (62 vastausta)

Ihmisille 3,2 % (2 vastausta)

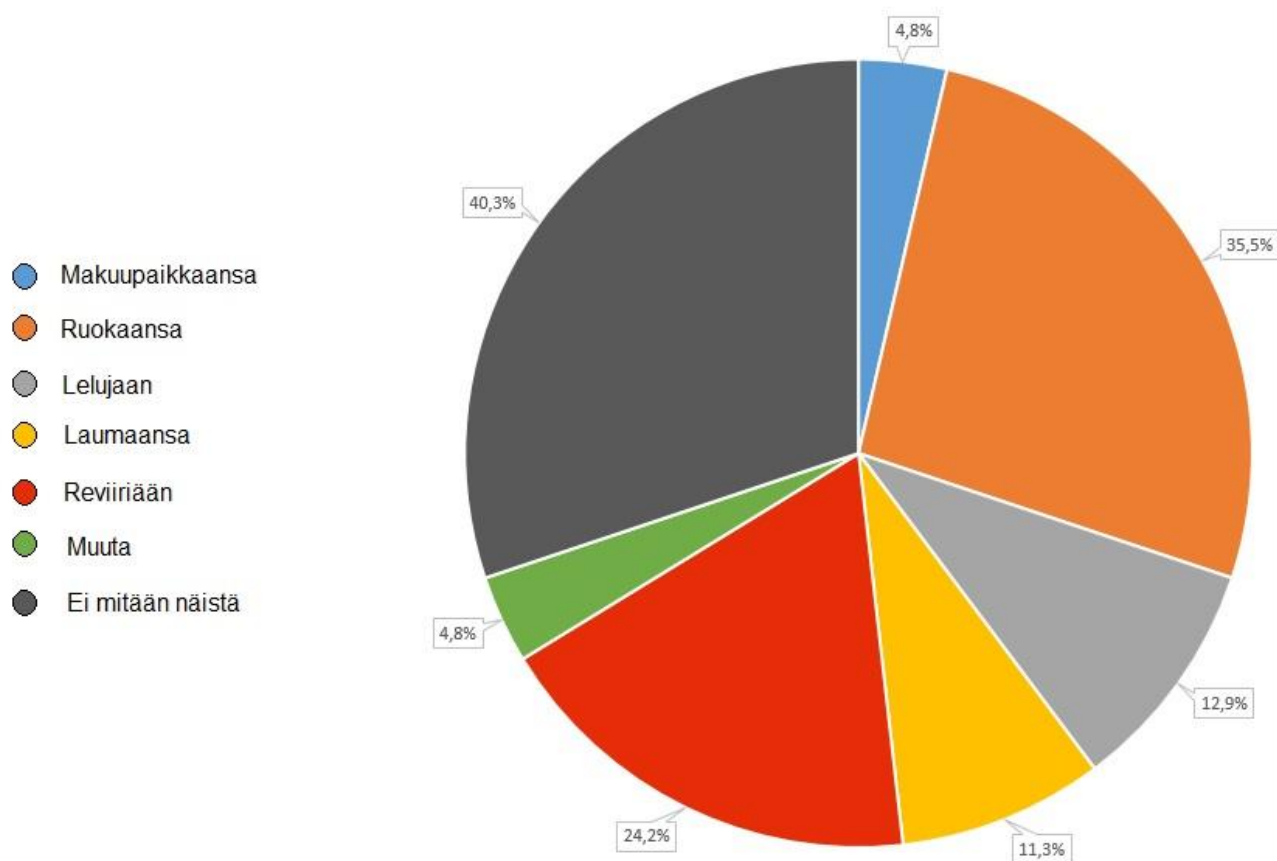
Koirille 4,8 % (3 vastausta)

Muille 3,2 % (2 vastausta)

Ei mitään näistä 90,3 % (56 vastausta)

Edellä mainittujen lisäksi on ilmoitettu yhden koiran olevan vihainen eläinlääkärille, toisella pidetään eläinlääkärillä kuonokoppaa. Muutaman koiran kohdalla sanotaan esiintyvän näykkimistä ja haukkumista, kun ne kokevat olevansa ahdistettuja, ei suoranaista aggressiivisuutta.

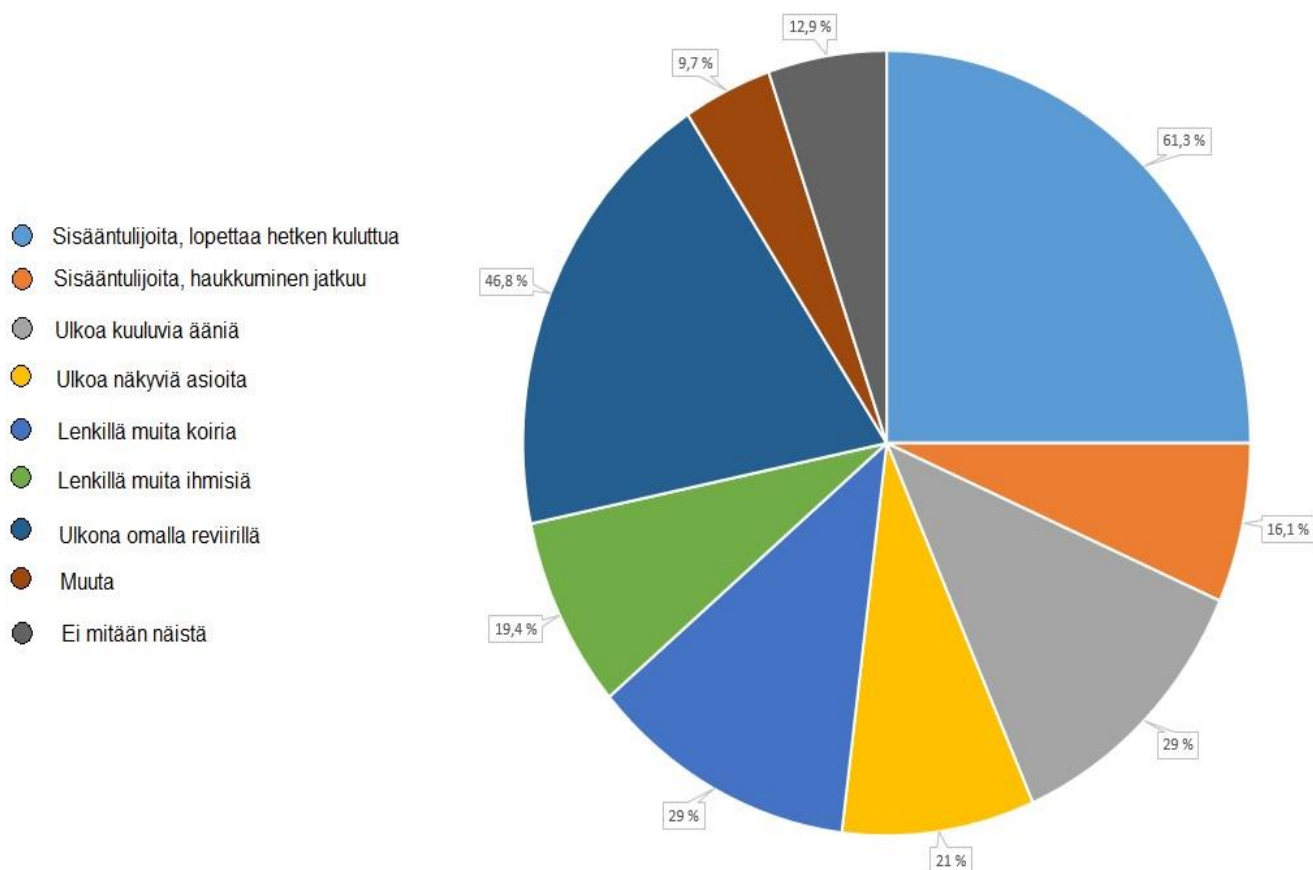
28. Koirani vahtii: (62 vastausta)

Makuupaikkaansa 4,8 % (3 vastausta)
 Ruokaansa 35,5 % (22 vastausta)
 Lelujaan 12,9 % (8 vastausta)
 Laumaansa 11,3 % (7 vastausta)
 Reviiriään 24,2 % (15 vastausta)
 Muuta 4,8 % (3 vastausta)
 Ei mitään näistä 40,3 % (25 vastausta)

Ruokaa, makupaloja ja leluja vahditaan vain muilta koirilta tai muilta eläimiltä. Yksikään vastaajista ei ilmoita koiransa vahtivan mitään ihmiseltä. Yksi vastanneista kertoo nartun vahtivan pentujaan tiukasti, ja yhden uroksen kerrotaan vahtivan ja suojelevan mitä tahansa vastasyntyntä eläintä.

29. Koirani haukkuu (62 vastausta)

Sisääntulijoita, lopettaa hetken kuluttua 61,3 % (38 vastausta)

Sisääntulijoita, haukkuminen jatkuu 16,1 % (10 vastausta)

Ulkoa kuuluvia ääniä 29 % (18 vastausta)

Ulkoa näkyviä asioita 21 % (13 vastausta)

Lenkillä muita koiria 29 % (18 vastausta)

Ulkona omalla reviirillä 46,8 % (29 vastausta)

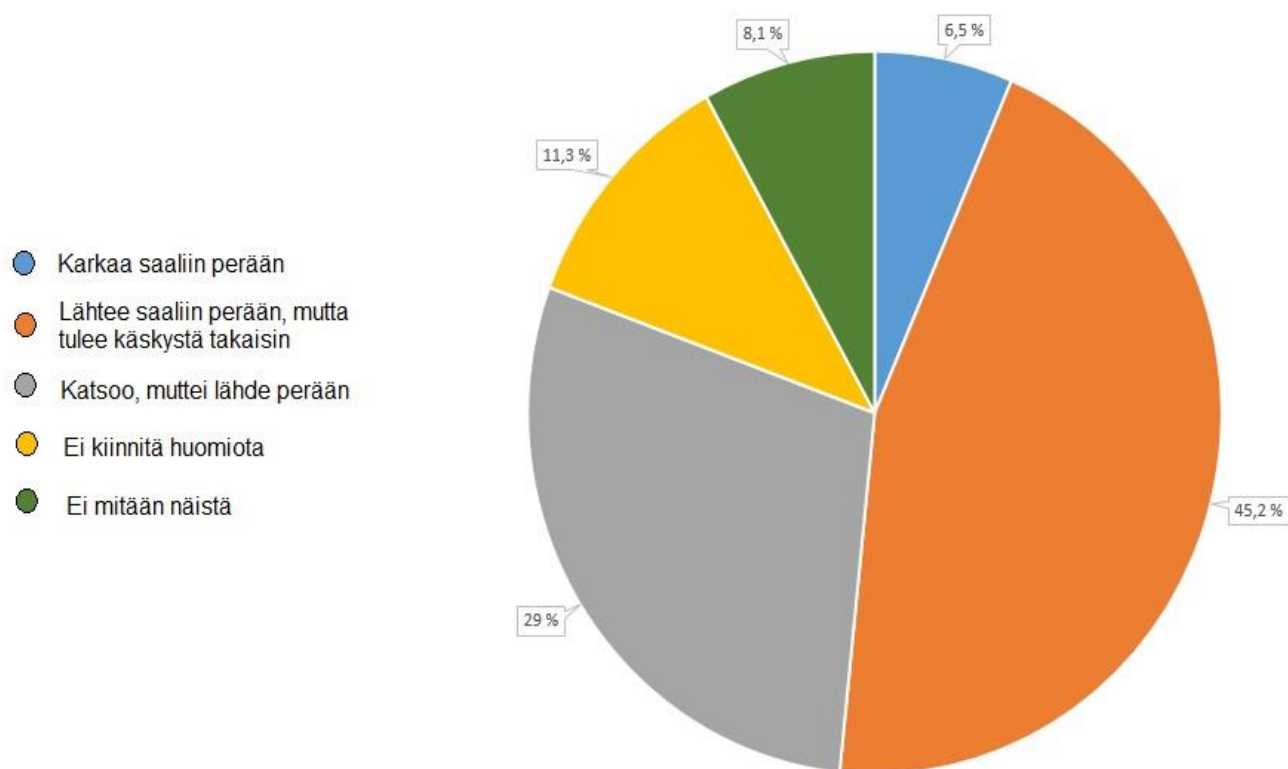
Muuta 9,7 % (6 vastausta)

Ei mitään näistä 12,9 % (8 vastausta)

Lisätiedoista ilmenee, että joillakin koirilla haukkuminen ei ole vakio. Sen voi laukaista jokin tietty asia esim. jos sen mukana olevat koirat haukkuvat tai toisten koirien ulkomuoto, jopa rotu, tai ihmisen koko, olemus tai ääni.

Myös muut epäilystä herättävät asiat kuten liikennemerkkit, työmaa-aidat, lastenrattaat ja polkupyörät voivat laukaista haukkumisen. Vastausten mukaan kaksi koiraa ei hiljene edes käskystä: toinen näistä ei hiljene, jos lapsia tulee kylään. Yhden koiran ilmoitetaan haukkuvan, jos kissa lähestyy koiran syödessä.

30. Saalisvietti. Koirani: (62 vastausta)

Karkaa saaliin perään 6,5 % (4 vastausta)

Lähtee saaliin perään, mutta tulee käskystä takaisin 45,2 % (28 vastausta)

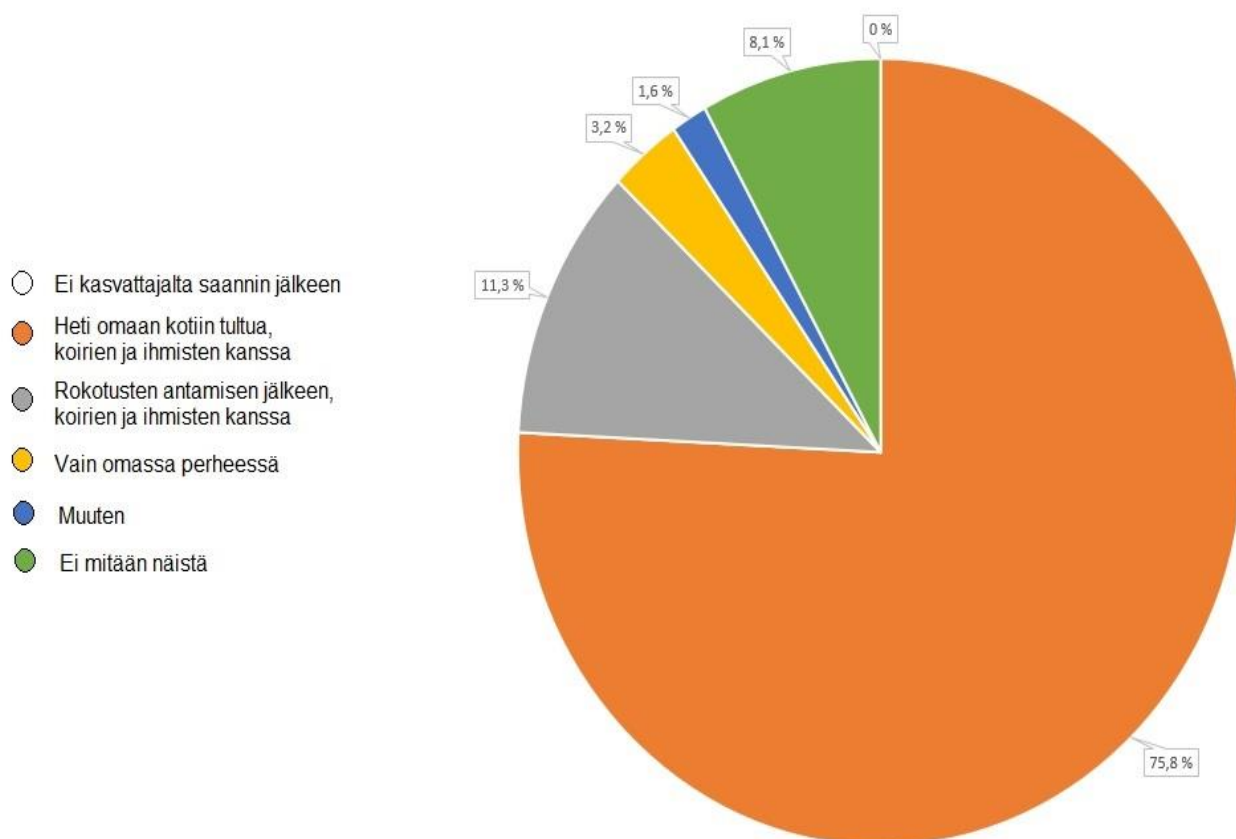
Katsoo, muttei lähde perään 29 % (18 vastausta)

Ei kiinnitä huomiota 11,3 % (7 vastausta)

Ei mitään näistä 8,1 % (5 vastausta)

Vastaajista kolme kertoo koiralla omaavan erittäin vahvan saalisvietin; yksi on saanut kiinni hiiriä ja päästäisiä, ja toisen kerrotaan lähteneen jäniksen perään, vaikka koiralla oli jalka ”paketissa”.

31. Koiraani on sosiaalistettu pentuna (alle 6kk ikäisenä) (62 vastausta)

Ei kasvattajalta saannin jälkeen 0 % (0 vastausta)

Heti omaan kotiin tultua koirien ja ihmisten kanssa 75,8 % (47 vastausta)

Rokotusten saannin jälkeen koirien ja ihmisten kanssa 11,3 % (7 vastausta)

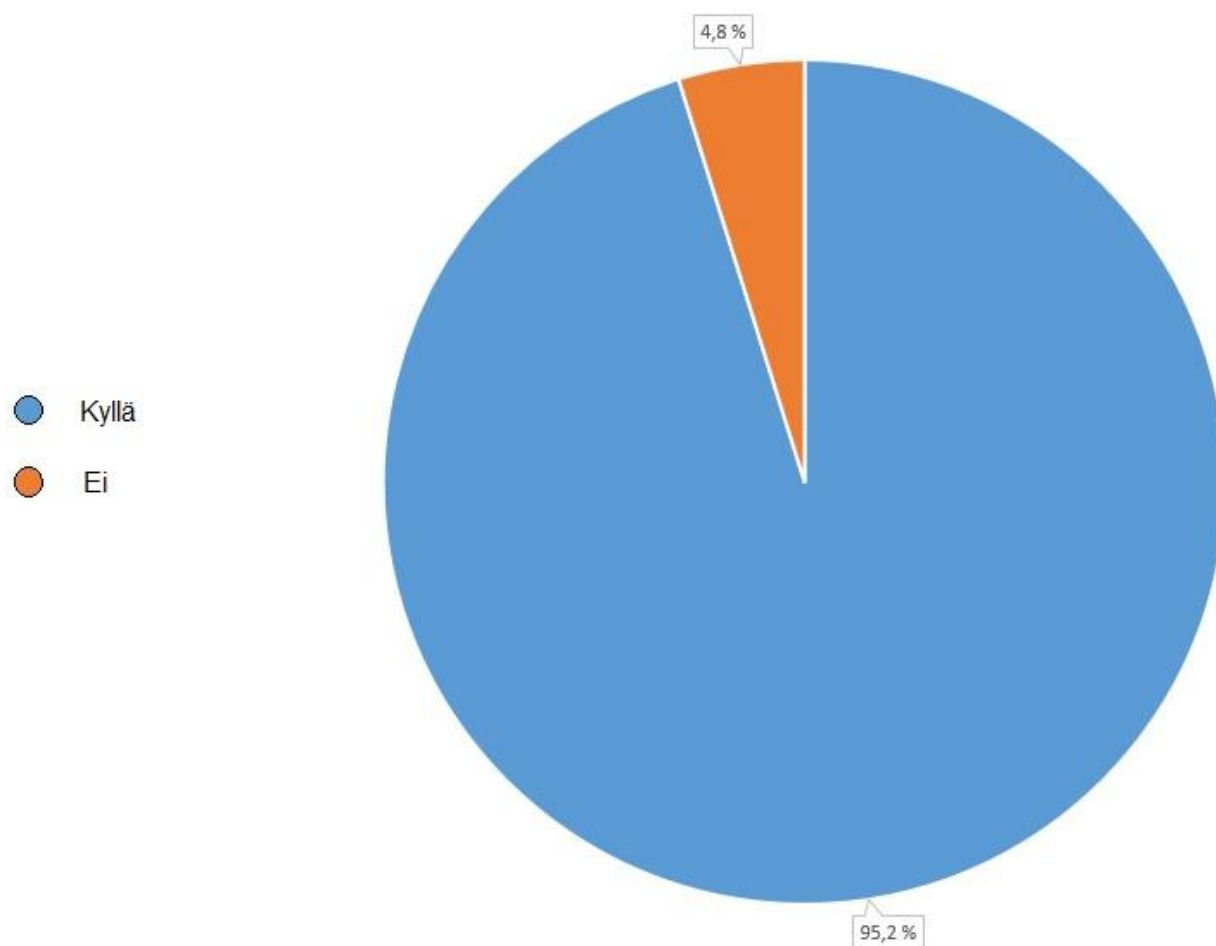
Vain omassa perheessä 3,2 % (2 vastausta)

Muuten 1,6 % (1 vastaus)

Ei mitään näistä 8,1 % (5 vastausta)

Ilmoitetuista koirista kuusi on tullut omistajilleen yli 4 kk:n ikäisenä, jolloin paras sosiaalistamisikä on jo päättynyt. Näiden koirien pentuajasta ei ole tietoa. Yhden pennun sosiaalistaminen häiriytyi, kun sen etujalat menivät poikki.

32. Koirani sallii kynsienleikkuun ja muut perushoitotoimet (62 vastausta)

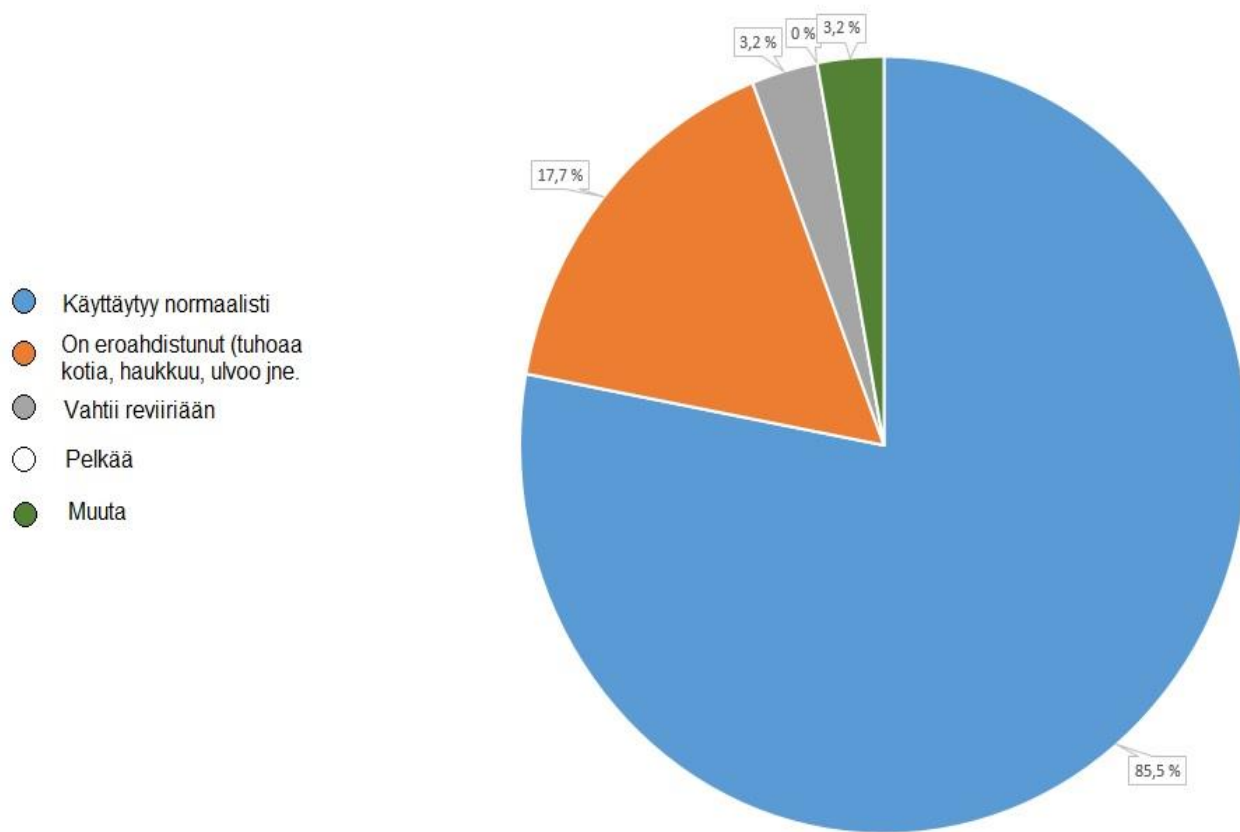

Kyllä 95,2 % (59 vastausta)

Ei 4,8 % (3 vastausta)

Kynsien leikkaaminen on epämiellyttävä toimenpide usealle koiralle, mutta silti ne sallivat sen. Kolme koiraa käy kynsienleikkuussa kodin ulkopuolella: näistä yhdellä käytetään kuonokoppaa kynsienleikkuun ja muiden hoitotoimenpiteiden aikana, koska kynsi leikattiin hermoon eläinlääkärissä. Toisella jalan murtumisen jälkeen on käyty leikkauttamassa kynnet kodin ulkopuolella. Yksi koira pureskelee itse kyntensä lyhyiksi.

33. Koiran jäädessä yksin se: (62 vastausta)

Käyttäytyy normaalisti 85,5 % (53 vastausta)

On eroahdistunut (tuhoaa kotia, haukkuu, ulvoo jne) 17,7 % (11 vastausta)

Vahtii reviiriään 3,2 % (2 vastausta)

Pelkää 0 % (0 vastausta)

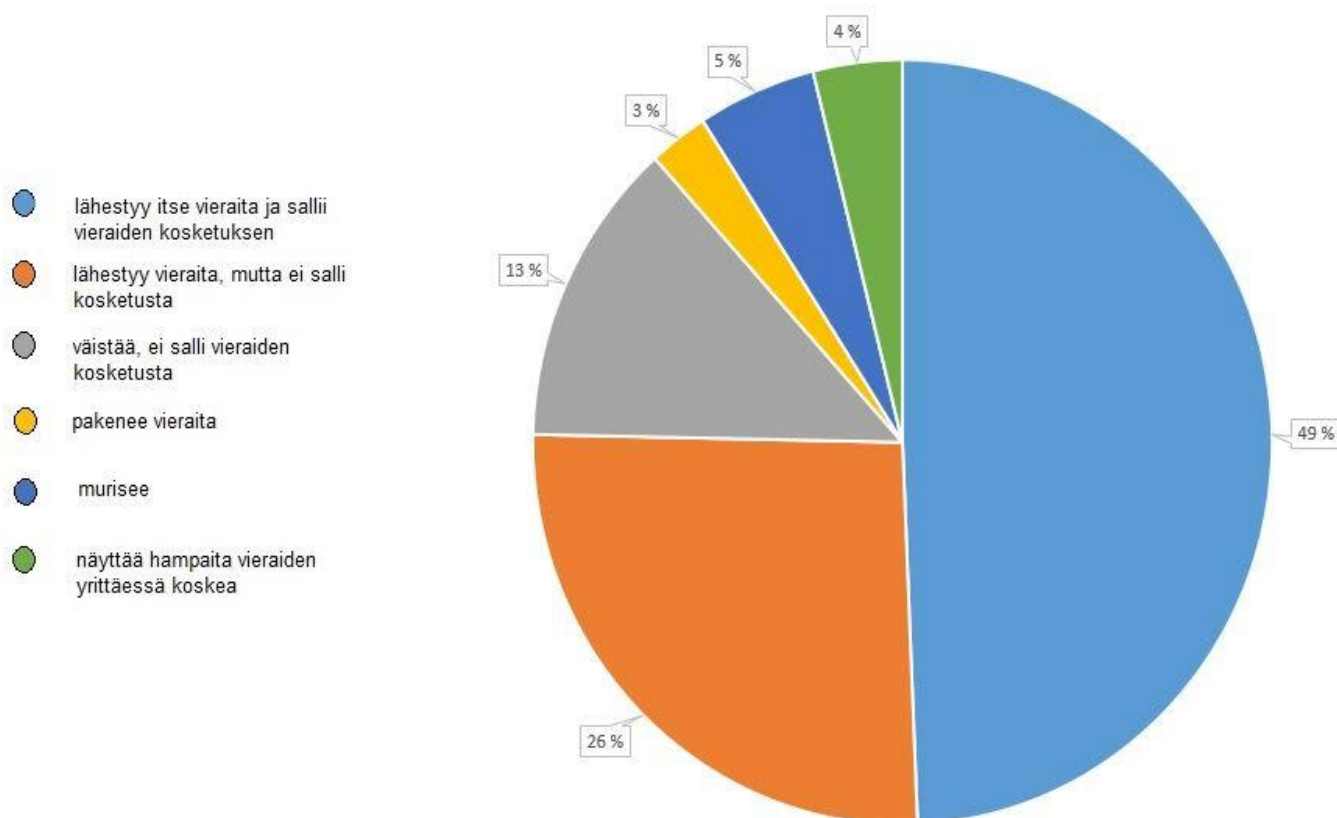
Muuta 3,2 % (2 vastausta)

Tietoa koiran käyttäytymisestä on saatu valvontakameralla (3 vastaajaa), naapureilta (6 vastaajaa) ja laivan hyttinaapureilta (1 vastaaja).

Osa koirista (8) asuu muiden koirien tai kissan (1) kanssa, ja lauman ollessa rauhallinen myös kyseinen koira on rauhallinen. Lauma voi aiheuttaa myös eroahdistuksen, kuten yhden vastaajan koiralle on tapahtunut. Kaksi koira kantaa yksinollessaan tavaroita, yksi leluja ja toinen kenkiä. Ne eivät kuitenkaan tuhoa niitä. Lähtörutiinien noudattaminen voi helpottaa koiran yksinjäämistä, kuten eräs vastaajista mainitsi.

Kaksi vastaajaa on kertonut pentuajan eroahdistuksen hellittäneen aikuisiällä. Yksi vastaajista ilmoitti koiran tehneen tarpeensa sänkyyn yksin jäädessään. Käytös loppui, kun perheeseen tuli toinen prahanrottakoira, ja sänkyyn pääsy estettiin.

34. Koirani: (62 vastausta)

Lähestyy itse vieraita ja sallii vieraiden kosketuksen 49% (38 vastausta)

Lähestyy vieraita, mutta ei sallii kosketusta 26% (20 vastausta)

Väistää, ei sallii vieraiden kosketusta 13% (10 vastausta)

Pakenee 3% (2 vastausta)

Murisee 5% (4 vastausta)

Näyttää hampaita vieraiden yrittäessä koskea 4% (3 vastausta)

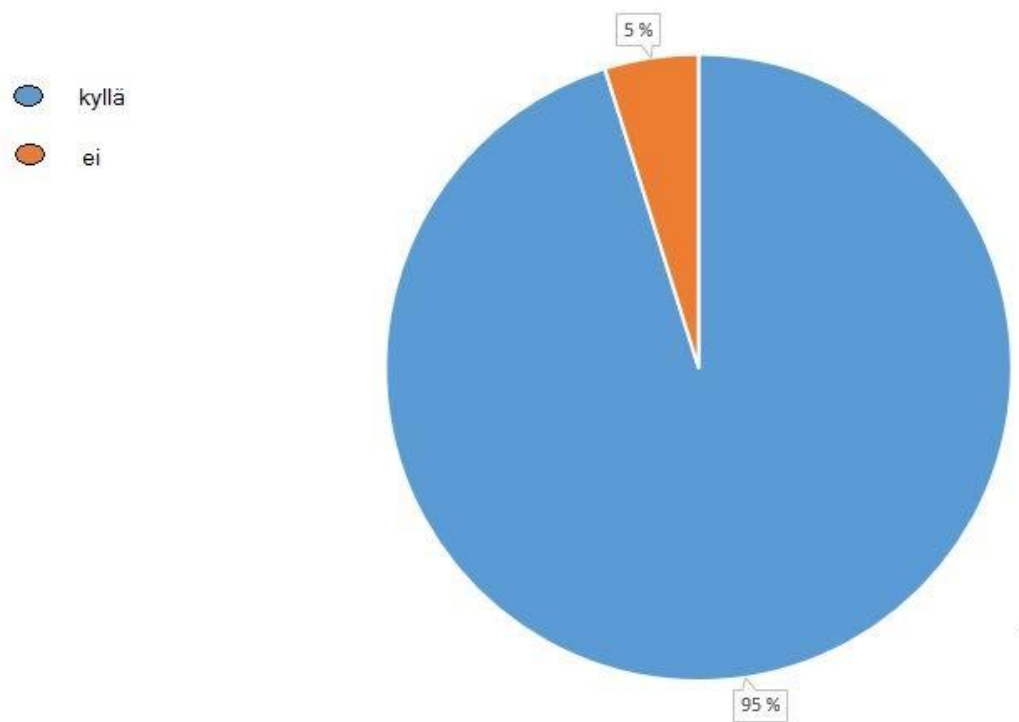
Vain pieni osa vastaajien koirista (12%) käyttäytyy pelokkaasti vieraita kohtaan. Lisävastauksista käy ilmi, että useat koirat sallivat vieraan ihmisen kosketuksen vasta hetken kuluttua vieraan saapumisesta. Muutama henkilö on ilmoittanut koiransa olevat erittäin ystävällinen ja utelias, ja yksi jopa ylisosiaalinen.

35. Koirani on mielestäni:

Ystävällinen: 52 vastausta
Uteltias: 44 vastausta
Kiltti: 43 vastausta
Leikkisä: 43 vastausta
Valpas: 42 vastausta
Lempeä: 45 vastausta
Sosiaalinen: 34 vastausta
Luotettava: 32 vastausta
Nopea oppimaan: 31 vastausta
Rohkea: 28 vastausta
Varautunut: 21 vastausta
Rauhallinen: 20 vastausta
Itsenäinen: 17 vastausta
Arka: 11 vastausta
Itsepäinen: 7 vastausta
Ylivilkas: 6 vastausta
Määräilevä: 4 vastausta
Laiska: 2 vastausta
Epäluotettava: 1 vastaus

Tämän kyselyn perusteella prahanrottakoira on omistajansa mielestä ensisijaisesti ystävällinen, uteltias ja kiltti. Vähiten koira on epäluotettava, laiska ja määräilevä. Lisävastauksista ilmenee, että useat koirat käyttäytyvät rotumääritelmän mukaisesti; ne ovat erittäin kiintyneitä omaan perheeseen.

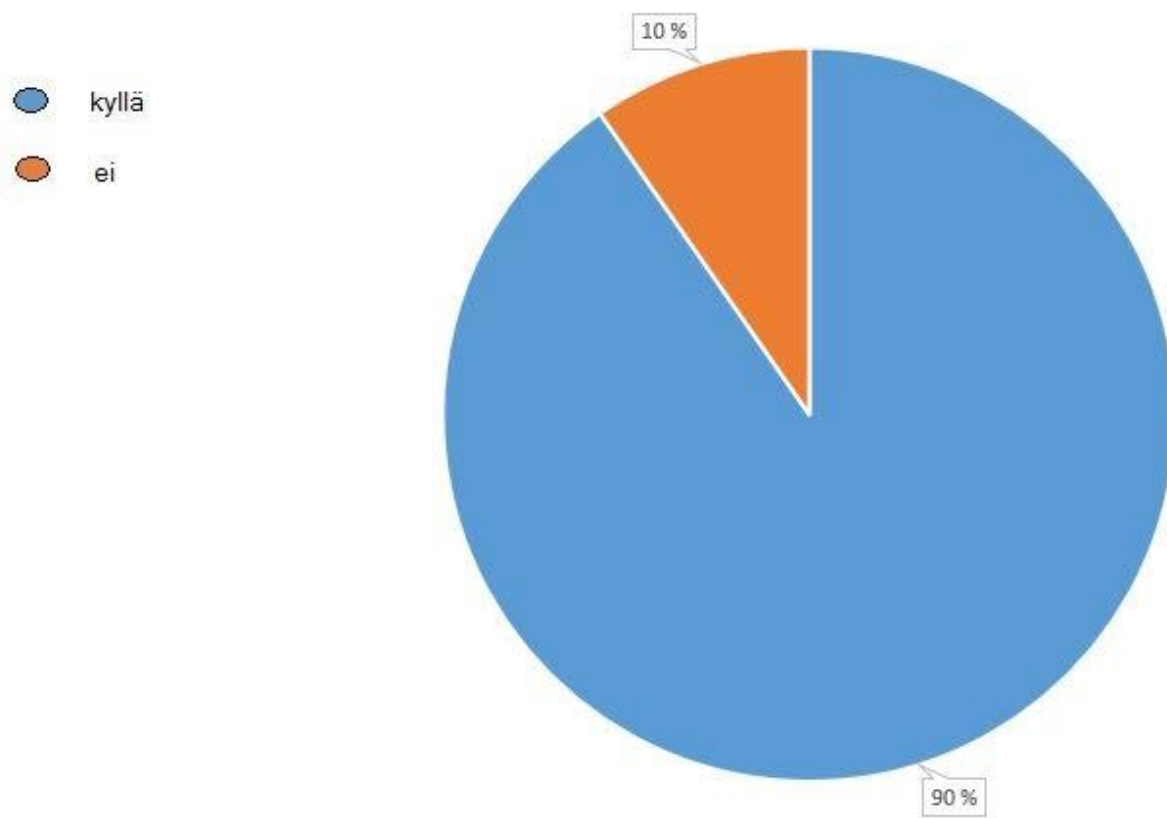
36. Oletko ollut tyytyväinen koirasi luonteeseen? (62 vastausta)

kyllä	59
en	3

Vain 3 vastaajista on tyytymätön koiransa luonteeseen. Aivovaurio pikkuaivoissa vaikuttanee yhden koiran luonteeseen, toinen tyytymättömistä toivoisi koiransa olevan sosiaalisempi ja kolmas on tyytymätön koiransa varautuneisuuteen vieraita kohtaan sekä toisinaan rasittavaksi äityvään haukkumiseen. Lisäksi lisätiedoista ilmenee tyytymättömyyttä johtuen arkuudesta (2), voimakkaasta saalisvietistä (1) ja haukkumisesta (1). Yksi toivoisi koiransa olevan leikkisämpi. Tyytymättömyyttä näyttää herättävän siis myös rotumääritelmässä mainitut rodulle tyypilliset piirteet.

37. Vastasiko koirasi luonne odotuksiasi? (62 vastausta)

kyllä	56
ei	6

Kuuden vastaajan mielestä koiran luonne ei vastannut odotuksia:

"Tämän pragun varautuneisuus ja arkuus on tullut yllätyksenä, eikä lainkaan positiivisena sellaisena."

"En odottanut näin vahvaa riistaviettä enkä haukkuherkkyyttä."

"Haukkuu enemmän. Voimakas vartiointivietti."

"Huonot patellat ja kiveksen puuttuminen olivat pettymys. Luonne sensijaan vastaa rotumääritelmää."

"On hyvin erilainen luonne kuin ensimmäisellä rotollani, mutta kuitenkin hyvin miellyttävä ja tasapainottaa tätä toista ylivilkasta :)"

Lisäksi muutama "kyllä" vastauksen valinnut vastaaja halusi kertoa lisätiedoissa vielä seuraavaa:

"Kyllä ja enemmänkin, rakastuin rotuun ensimmäisen praguni luonteen vuoksi!"

"Sen luonne ei ole tullut minulle yllätyksenä vaikka toivoisinkin sen reipastuvan"

"On jopa parempi kun oletin ja odotin."

"Pitkälti kyllä, mutta epäluuloisuuden osalta ei."

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Yksikään rodun edustaja ei ole käynyt virallisissa luonnetesteissä tai MH-luonnekuvauksessa.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Historialliset lähteet kertovat krysařík -koirista, jotka olivat kehittyneet hyvin ketteriksi ja pieniksi rotan pyydystäjiksi. Rotanpyydystämisoimaisuus vaati valppautta ja tarkkaa haju-, näkö- ja kuuloaistia, joita prahanrottakoirat käyttävät edelleen aktiivisesti.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Rodussa on kyselyn perusteella säilynyt alkuperäinen saalisvietti; 62:sta vastauksessa ainoastaan 7:ssä kerrottiin koiran olevan täysin välinpitämätön liikkuville kohteille. Koirat eivät kuitenkaan eksy saaliin perään, vaan palaavat joko käskystä tai oma-aloitteisesti omistajansa luo. Kotioloissa saalisvietti kääntyy helposti leikkisyydeksi ja selvää on, että rotu on eloisa ja sen edustajat tarvitsevat virikkeitä ja tekemistä. Rodun kotimaassa koirille järjestetään maastajuoksutapahtumia. (Youtube.com 2011.)

Kokeet

Kahdelta eri prahanrottakoiralta on tuloksia agilityssa ja toisella näistä myös rallytokossa vuosilta 2016-2017.

Taulukko 4. Rallytokon tulokset vuosilta 2013-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

	2017	2016	2015	2014	2013
MESHYV					
MES0					
MES-					
VOIHYV	<u>33% (1 koira)</u>				
VOIO	<u>33% (1 koira)</u>				
VOI-	<u>33% (1 koira)</u>				
AVOHYV		<u>33% (1 koira)</u>			
AVO0		<u>33% (1 koira)</u>			
AVO-					
ALOHYV		<u>33% (1 koira)</u>			
ALOO					
ALO-					
Yhteensä	3 koira	3 koira	0 koira	0 koira	0 koira

Taulukko 5. Agilityn tulokset vuosilta 2013-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

	2017	2016	2015	2014	2013
Maksi-3					

Medi-3					
Mini-3					
Maksi-3 -					
Medi-3 -					
Mini3 -					
Maksi-2					
Medi-2					
Mini-2	<u>25% (1 koiraa)</u>				
Maksi-2 -					
Medi-2 -					
Mini2 -	<u>25% (1 koiraa)</u>				
Maksi-1					
Medi-1					
Mini-1	<u>25% (1 koiraa)</u>	<u>50% (1 koiraa)</u>			
Maksi-1 -					
Medi-1 -					
Mini1 -	<u>25% (1 koiraa)</u>	<u>50% (1 koiraa)</u>			
Pikkumini-1					
Yhteensä	4 koiraa	2 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Suurin osa Suomessa asuvista prahanrottakoirista suhtautuu yksin kotiin jäämiseen rauhallisesti. Vastanneista 62:sta koirasta 12:lla on tai on ollut eroahdistusta. Kyselyn perusteella yksikään koirista ei riko mitään yksin jäädessään. Eroahdistuneet koirat ulvovat tai haukkuvat omistajien perään. Kotioloissa prahanrottakoirat ovat yleisesti hyvin sosiaalisia ja kiintyvät omistajiinsa voimakkaasti. Vieraita kohtaan niiden käyttäytymisessä on jonkin verran eroja; jotkut arastelevat aluksi, mutta ainoastaan yhdessä kyselyn vastauksessa mainitaan koiran käyttäytyvän aggressiivisesti. Kotona muutaman koiran kerrotaan olevan resurssiaggressiivisia ja vahtivan ruokaansa, lelujaan ja makuupaikkaansa, mutta toisaalta taas ne pitävät laumassa elämisestä.

Haukkuherkkyys on noussut yhdeksi tarkkailun kohteeksi prahanrottakoirien käyttäytymisessä; rodun yksilöt ovat osoittautuneet hyväksi vaihtoehdoksi, sillä jopa 50 vastauksessa kerrotaan koiran ilmoittavan sisääntulijoista. Suurin osa hiljenee hetken kuluttua; 8 vastaajaa ilmoitti haukun jatkuvan vaivaksi asti. Vahvan reviiirikäytöksen omaavat urokset ja nartut voivat myös merkeillä sisätiloissa.

Kyselystä ilmenee sisälle merkkaailun olevan urosten ongelma; 15 uroksen ja vain yhden nartun kerrotaan merkeävän sisälle. Käytös korostuu tilanteissa, joissa kotiin tulee vieras narttu, jos ympäristössä on kiimaisia narttuja, tai jos uros itse kyläilee toisessa koirakodissa. Tämä käytös on erittäin epämiellyttävää, sillä ketterinä koirina nämä pääsevät lirauttamaan esim. sohvatyynyille tai

vuodevaatteille, ja tämä tapahtuu yleisimmin silloin, kun ihminen ei sitä huomaa. On uroksia, jotka merkkavat myös vierailijoiden omaisuutta.

Kyselyssä ilmoitettiin narttujen ensimmäisen juoksun alkavan 0,5- 2 vuoden iässä, mutta suurimmalla osalla ne kuitenkin alkavat alle vuoden ikäisenä. Tyypillinen juoksuväli on 6- 9 kk. Kahdeksalla nartulla ilmoitettiin olleen valeraskaus ja yhdellä hiljainen kiima. Pääsääntöisesti prahanrottakoiranartut ovat hyviä synnyttäjiä, joskin joskus joudutaan turvautumaan keisarinleikkaukseen pennun suuren koon tai pennun virheasennon vuoksi. Kyselyissä on maininta kahdeksasta synnytyksestä, joissa on ollut kuolleita pentuja. Yhdessä kasvattaja arvelee syynä olleen emän pienen koon; 20cm/1,7kg. Tähän mennessä ei urosten lisääntymiskäyttäytymisestä ole annettu merkittäviä tietoja, paitsi yhdestä seksuaalisesti ylivilkkaasta yksilöstä.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Yleisesti ottaen rodun luonteen ja käyttäytymisen kuvaus rotumääritelmässä osuu yksiin kyselyyn vastanneiden omistajien kuvaukseen koiristaan.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen koiransa luonteeseen ja käyttäytymiseen, jopa yllättynyt pienikokoisen koiran rohkeudesta ja sopeutuvaisuudesta erilaisiin tilanteisiin. Negatiivisina asioina nousi esiin haukkuherkkyys, sisäsiisteys ja arkuus. Arkuuden kohdalla tulee tehdä lisäselvitys siitä, onko kyseessä rodulle ominaisesta varautuneisuudesta.

Melkein kaikki prahanrottakoirat haukkuvat vieraan saapuessa, mutta suurin osa hiljenee muutaman minuutin kuluttua. Ulkona eri asioita räksyttävien koirien käytös häiritsee omistajia ja ympäristöä. Koulutuksella tähän asiaan tulee puuttua heti. Pennun perusteellinen ja aikaisin aloitettu sosiaalistaminen nousee tärkeimmäksi työkaluksi pienikokoisen koiran itseluottamuksen rakentamisessa.

Koiramme- lehdessä (7-8/2016, 36- 39) Emmi Manninen toteaa: ”Pienikokoisten rotujen urokset merkkailivat sisällä huomattavasti useammin kuin isot koirat. Merkkailun syyt askarruttavat omistajia. Johdonmukainen sisäsiisteyskasvatus kannattaa aina.” Ongelman syinä pidetään voimakasta reviiiritietoisuutta ja sukupuoliarviä. Tämän käyttäytymisen oletetaan olevan geneettisesti periytyvää, jotkut ajattelevat sen olevan koulutuksella kitkettävissä. (Emmi Manninen, Koiramme- lehti 7-8/2016, 30- 34.)

Nykykoiralta vaaditaan sopeutumista mitä erilaisimpiin tilanteisiin. Prahanrottakoiran on täytynyt olla sosiaalinen ja reipas koko olemassa olonsa ajan, sillä sen oli sopeuduttava sekä osaksi koiralaumaa että ihmisten elämää. Pelkäävä, arka ja pieni koira ei luultavasti olisi pärjännyt näissä olosuhteissa. Näin ollen arkuuteen tulee puuttua rodun käyttäytymistä tarkasteltaessa. Arkuuteen voi esimerkiksi olla syynä pennun riittämätön sosiaalistaminen, jolloin pentua ei altisteta erilaisille kokemuksille tai koiran terveyteen liittyvät asiat (kyselyssä neurologiset ongelmat ja allergiat aroilla koirilla). Koiran koko on myös huomioon otettava asia. Pentuna koettuja ja myöhemmin pelkoa aiheuttaneita asioita voivat olla esimerkiksi muiden koirien tai ihmisen kanssa käydyt leikit, liian raju käsittely ja tahattomat kömmähdykset, jotka voivat jäädä koiran muistiin, ja se yrittää välttää näistä johtuvaa epämiellyttävää tunnetta aikuisenakin. Kahdella koiralla on ilmennyt neurologisia ongelmia, jotka saattavat vaikuttaa niiden kokemusmaailmaan. Voimme myös pohtia, voiko allergia olla osasyynä pelkoon. Koiralle on raskasta elää arkana ja pelkäävänä. Perimän merkitys on suuri, joten arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Lisätiedon saamiseksi prahanrottakoirien käyttäytymisestä Suomen Prahanrottakoirat ry suosittelee Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastusta, jossa arvioidaan koiran käytöstä arkipäivän tilanteiden kaltaisissa olosuhteissa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

Terveystietojen liittyvät tiedot on saatu Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä ja vuonna 2015 Suomen Prahantakoirat ry:n tekemästä terveys- ja luonnekyselystä, johon saatiin silloin Suomessa asuvasta 182:sta prahantakoirasta 62 vastausta. On huomioitava, että kyselyyn tulleet vastaukset ovat koiran omistajan oma arvio koirasta.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaanmenolle. Jalan asento on virheellinen ja/tai polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa. (Anu Lappalainen 2016.)

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. 1 - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. 2- ja 3 - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). 4 - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. (Anu Lappalainen 2016.)

Taulukossa esitetään Suomen prahantakoirien patellaluksaatioasteiden (0-4) tilastot vuosilta 2011-2017. 0- aste tarkoittaa, että polvilumpio on tiukasti omassa urassaan eikä luiskahda pois. Taulukossa op tarkoittaa leikattuja polvia.

Taulukko 6. Polviniveltilasto, lausunnot vuosilta 2011- 2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

Vuosi	Rekisteröityjä	0	med 1	lat 1	med 2	lat 2	med 3	lat 3	med 4	lat 4	operoitu	Yhteensä
2011	17	4	6	0	1	0	1	0	0	0	0	12
2012	30	13	5	0	2	0	0	0	0	0	0	20
2013	36	9	3	0	3	0	1	0	1	0	0	17
2014	47	16	2	0	2	0	0	0	2	0	0	22
2015	39	20	2	0	2	0	2	0	0	0	0	26
2016	37	12	5	1	3	0	0	0	0	0	0	21
2017	49	17	2	0	1	0	1	0	0	0	0	21
Yhteensä	255	91	25	1	14	0	5	0	3	0	0	139

Vuosi	Tutkittu	0	med 1	lat 1	med 2	lat 2	med 3	lat 3	med 4	lat 4	operoitu
2011	71%	33%	50%	0%	8%	0%	8%	0%	0%	0%	0%
2012	67%	65%	25%	0%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2013	47%	53%	18%	0%	18%	0%	6%	0%	6%	0%	0%
2014	47%	73%	9%	0%	9%	0%	0%	0%	9%	0%	0%
2015	67%	77%	8%	0%	8%	0%	8%	0%	0%	0%	0%
2016	57%	57%	24%	5%	14%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2017	43%	81%	10%	0%	5%	0%	5%	0%	0%	0%	0%
Yhteensä	55%	65%	18%	1%	10%	0%	4%	0%	2%	0%	0%

Terveyskyselyssä viisi vastaajaa ilmoitti koiralla olevan luustumuutoksia esimerkiksi patellaluksaatio.

Jalostuksessa yhdistelmän yhteenlaskettu patellaluksaatioaste tulee olla korkeintaan kaksi (2). Esimerkiksi jos toisella yhdistelmän koirista on 1/1- polvet, yhdistelmän toisen osapuolen tulee olla tervepolvinen (0/0). Mikäli jalostuksessa käytetään koiraa, jolla on polvilumpioluksaatioaste 1-2, tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla tervepolvinen.

Silmät

Taulukko 7. Silmätutkimustilasto 2011-2017 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2011	20	3	15%	3	100%
2012	38	9	24%	9	100%
2013	33	14	42%	13	93%
2014	46	12	26%	11	92%
2015	30	11	37%	11	100%
2016	43	7	16%	7	100%
2017	56	9	16%	8	89%

Silmätilastoissa on löydöksiä kaksi kappaletta: yksi lasiaisen rappeuman löydös ja yksi distichiasis-löydös. Terveyskyselyssä 8 ilmoitti koiralla olevan silmäongelmia esim. vuotavat silmät.

Hammaspuutokset

Tavoitteena on prahanrottakoiraa, jolla on oikea purenta (säännöllinen leikkaava purenta) ja kaikki 42 hammasta. Praharottakoirilla on hammaspuutoksia jonkin verran, yleensä välihammaspuutoksia, mutta myös etuhammaspuutoksia voi olla. Hammaspuutokset ovat perinnöllisiä, ja niihin tulee kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehdessä. Jonkin verran myös virheasentoisia kulmahampaita on esiintynyt rodussa. Rotumääritelmä hyväksyy P1 (ensimmäinen välihammas) & M3 (kolmas poskihampa) hampaiden puuttumisen sekä yhden etuhampaan puuttumisen. Terveyskyselyssä kolme ilmoitti koirallaan olevan purentavirheen.

Kivesvika eli piilokiveksisyys

Koirilla kivekset laskeutuvat synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespussisiin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutusikää. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespussisiin. Jonkinasteisena kiveksen laskeutumishäiriönä voidaan pitää myös huomattavan myöhään laskeutunutta kivestä. Piilokiveksisyyttä esiintyy useissa roduissa hyvin yleisesti. (Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto 2017.)

Perimällä epäillään olevan vaikutusta kivesvian syntyyn, joskaan periytymismekanismiin ei edelleenkaan ole saatu varmuutta. (Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto 2017.) Myös narttu voi periyttää taipumusta kivesvikaisuuteen.

Prahanrottakoirilla esiintyy kivesvikaisuutta. Terveyskyselyyn vastanneista kolmella uroksella oli piilokives. Kivesvikaista urosta ei saa käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä niin kauan, kun rodulle ei ole olemassa geenitestä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta. (Suomen Kennelliitto, Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema.)

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Saman tyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. (Suomen Kennelliitto, Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema)

Terveyskyselyssä kaksi ilmoitti koiralla olevan epilepsia. Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja yhdistelmiä, joista epilepsiaa sairastavia koiria on syntynyt, ei tule uusia ja näiden käyttämistä lähisukulaisten kanssa tulisi välttää.

Syringomyelia

Syringomyelia (SM) tarkoittaa nesteentäyteisten onteloiden muodostumista selkäyttimeen aivoselkäydinnesteen epänormaalin liikkumisen seurauksena. Tärkein syringomyelialle altistava tekijä on Chiari- tyyppinen epämuodostuma. Chiari- tyyppinen epämuodostuma (CM) tarkoittaa aivojen takakuopan suhteellista ahtautta (aivojen takakuopan tilavuus on siis suhteellisesti liian pieni sen sisältämän aivokudoksen määrään nähden), minkä seurauksena pikkuaivot ja usein myös aivorunko tyräytyvät taaksepäin kallon isoon aukkoon (foramen magnumiin) tai sen läpi. (Lewis ym. 2010, 345-347.)

Terveyskyselyyn vastanneista kahdella koiralla on todettu syringomyelia. Syringomyeliaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja yhdistelmiä, joista syringomyeliaa sairastavia koiria on syntynyt, ei tule uusia ja näiden käyttämistä lähisukulaisten kanssa tulisi välttää.

Napatyrä

Napa on se kohta, josta sikiön aineenvaihdunta tapahtuu istukan välityksellä emon elimistöön. Navan kohdalla istukasta tulevat verisuonet lävistävät sikiön ja liittyvät sikiön omaan verenkiertoon. Normaalisti napaverisuonet painuvat kasaan ja navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Jos aukon sulkeutuminen hankaloituu, niin syntyy napatyrä eli vatsaontelon seinämään jää reikä; joskus suurempi joskus pienempi. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavallisen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Napatulehdus voi häiritä sulkeutumista. Useissa tapauksissa navan aukko on perintötekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Joskus tavataan synnynnäisiä kehityshäiriöitä, jolloin navan aukko on valtavan suuri. Vakavimmat kehityshäiriöt ovat sellaisia, että vatsaontelo on sikiönkehityksen häiriön johdosta jäänyt täysin auki ja suolisto pursuaa esteettä vatsasta ulos; tällaiset tapaukset ilmenevät heti syntyessä, ja ovat useimmiten niin vaikeita, että pentu joudutaan lopettamaan. Napatyrää tavataan siis hyvin lieväasteisesta nuppineulanpään kokoisesta aina todella suuriin ja vaikeisiin tapauksiin. (Jukka Marttila n.d.)

Terveyskyselyyn on yksi omistaja kertonut koirallaan olevan tyrän, mutta vastauksesta ei selviä millainen tyrä.

Sinisen koiran syndrooma

Yksi prahanrottakoirien hyväksytyistä väreistä on sininen-ruskein tan merkein.

”Blue dog syndrome”, ”color dilution alopecia” ja CDA ovat termejä, jotka tarkoittavat siniseen väriin liittyvää haitallista iho-ongelmaa eli perinnöllistä karvatupen kehityshäiriötä, jonka perimmäinen syy on häiriö melaniinin (väripigmentti) jakautumisesta karvassa ja karvatupessa. Sininen koira näyttää siniharmaalta koska mustat pigmenttihiutokset sen karvoissa eivät ole tasaisesti jakautuneet vaan klimppeinä, ja nämä klimpit jostain syystä toisinaan haittaavat karvan kasvua. Osa sinisistä koirista on aivan normaaliturkkisia, osalla karva on hieman tavallista ohuempaa tai lyhempää ja osalla on peräti täysin kaljuja laikkuja ihollaan. Mikäli koiralla on tan-merkit, nämä kohdat turkista ovat normaalit ja vain siniset kohdat ovat poikkeavia. (Jonna Laitinen n.d. ja Liisa Sarakontu 2003.)

Yhdellä sinisellä tan merkein prahanrottakoiralla epäillään sinisen koiran syndroomaa.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 8. Kuolinsyytilasto 8.12.2018. (Koiranet Jalostustietojärjestelmä 2018)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
<u>Hermostollinen sairaus</u>	3 vuotta 3 kuukautta	3
<u>Immunologinen sairaus</u>	1 vuotta 1 kuukautta	1
<u>Kadonnut</u>	4 vuotta 0 kuukautta	1
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	1 vuotta 11 kuukautta	3
<u>Sydänsairaus</u>	0 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Tapaturma tai liikennevahinko</u>	0 vuotta 11 kuukautta	3
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	5 vuotta 0 kuukautta	1
<u>Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu</u>	3 vuotta 2 kuukautta	2
<u>Kaikki yhteensä</u>	2 vuotta 4 kuukautta	15

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko prahanrottakoiralla on 1- 4 pentua. Kyselyn mukaan rodussa ilmenee jonkin verran astumis ja -tiinehtymisvaikeutta sekä synnytysongelmia. Syynä synnytysongelmiin on joko istukan irtoaminen, liian suuri pentu, pennun syntyminen väärässä asennossa tai vain yhden pennun pentue. Useammassa tapauksessa kyselyn mukaan on jouduttu turvautumaan keisarinkeikkaukseen edellä mainittujen vaikeuksien vuoksi. Synnytysongelmien vuoksi pentukuolleisuutta esiintyy jonkin verran. Niistä tai synnynnäisistä vioista ja epämuodostumista ei ole tilastoja. Jalostukseen käytettävän nartun vähimmäispainoksi suositellaan vähintään 2 kilogrammaa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Prahanrottakoiran ulkomuodossa ei ole mainittavia terveyttä haittaavia ominaisuuksia. Pyöreän kallon on huomattu joissakin muissa roduissa altistavan syringomyeliale, epilepsialle sekä päälakiaukileelle, mutta Suomen populaatiossa on havaittu vasta kaksi syringomyeliaa sairastanutta yksilöä, kaksi epilepsiatapausta sekä muutamia päälakiaukiletapausta. Pieni koko voi olla haitaksi lisääntymiselle.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Terveysongelmista keskeisimmiksi nousevat patellaluksaatio, syringomyelia ja epilepsia.

Ensiarvoisen tärkeää olisi omistajien ja kasvattajien avoimuus ilmoittaa sairastuneista koirista yhdistyksen jalostustoimikunnalle. Patellaluksaation osalta tilanne on huolestuttava; jalostuskoiria tutkitaan, mutta myös kotikoiria tulisi viedä ahkerammin virallisiin tutkimuksiin.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä

Alkuperämaa: Tšekki

KÄYTTÖTARKOITUS: Seurakoira.

FCI:N LUOKITUS: Ei FCI-rotu.

Ryhmä: 9

Hyväksytty CMKU 15.11.2008

YLEISVAIKUTELMA: Pieni ja sileäkarvainen, rungoltaan lähes neliömäinen ja tiivis. Pienestä koostaan huolimatta hyvin aktiivinen, valpas ja vilkas. Uroksilla ja nartuilla tulee olla selvä sukupuolileima.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituuden ja säkäkorkeuden suhde on 1 : 1,05; nartuilla runko saa olla pitempi. Rintakehän syvyys on 45 – 50 % säkäkorkeudesta. Kallo-osan leveyden suhde kallo-osan pituuteen on 1 : 1 – 1 : 1,03. Kuonon pituus on 1/3 – 1/2 pään koko pituudesta. Nämä mitat ja suhteet ovat ihanteita, kokonaisvaikutelma on kuitenkin tärkein.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Ystävällinen, utelias ja lempeä. Luonnostaan varautunut vieraita kohtaan, mutta hyvin ystävällinen ja rakastettava omalle perheelleen. Olemukseltaan vikkeläliikkeinen ja tasapainoinen. Rotu sopii perheeseen, joka arvostaa tämän rodun luontaista jaloutta ja luonnetta.

PÄÄ: Päärynänmuotoinen.

Kallo: Pyöreä, Kuonon ja kallon ylälinjat eivät ole yhdensuuntaiset. Niskakyyhmy on erottuva. Silmät ovat kaukana toisistaan. Pään nahka on poimuton ja lyhyen, hienolaatuisen karvan peittämä.

Otsapenger: Selvästi erottuva.

Kirsu: Täysin pigmentoitunut. Väri sointuu karvapeitteen väriin.

Huulet: Tiiviit ja kiinteät, suupielet tiiviisti sulkeutuvat. Huulten reunat ovat täysin pigmentoituneet ja väriltään karvapeitteen väriin sointuvat.

Leuat / hampaat / purenta: Leuat ovat lujat antaen muodon kuonolle. Säännöllinen leikkaava purenta. Täysihampainen purenta on toivottava.

Silmät: Tummat, kuitenkin karvapeitteen väriin sointuvat. Silmät ovat keskikokoiset, pyöreät, hieman ulkonevat ja etäällä toisistaan. Silmäluomien reunat ovat tiiviit ja pigmentoituneet.

Korvat: Kolmiomaiset, tanakasti pystyssä ja pään takaosaan sijoittuneet. Hieman eteenpäin taittuneet korvat sallitaan, mutta ne eivät ole toivottavat. Korvat eivät ole pystysuorat, vaan hieman sivulle viistossa.

KAULA: Pitkähkö, jalosti kaareutunut, ei löysää kaulanahkaa. Kaulan tulee olla pystyasentoinen.

RUNKO

Ylälinja: Kiinteä ja vaakasuora.

Säkä: Tasainen.

Selkä: Lyhyt, suora ja kiinteä.

Lanne: Lyhyt, kiinteästi selkään liittyvä, päättyen häntään.

Lantio: Hieman viisto ja riittävän pitkä.

Rintakehä: Ei liian syvä, poikkileikkaukseltaan soikea. Rinnan syvyys on 45 – 50 % säkäkorkeudesta. Alalinja ja vatsa: Vatsa on hieman ylös vetäytynyt, vyötärö erottuu selvästi.

HÄNTÄ: Selän tasolle kiinnittynyt ja ulottuu pisimmillään kintereeseen. Häntä on vahva ja kapenee kärkeä kohti. Häntä on suora tai puolivälistä hieman ylöspäin kaartuva. Koiran liikkussa häntä on korkeammalla ja voi jopa muodostaa puoliympyrän selän päälle.

RAAJAT

ETURAAJAT: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, eivät liian leveäasentoiset.

Lavat: Lihaksikkaat ja tiiviisti rintakehän myötäiset. Lapaluun ja olkavarren välinen kulma ei liian tylppä.

Kyynärpäät: Rungonmyötäiset, eivät sisään- eivätkä ulospäin kiertyneet.

Kyynärvarret: Suorat ja riittävän vahvat.

Välikämmenet: Edestä katsottuna suorat ja sulavasti kyynärvarsien jatkeena. Sivulta katsottuna hieman viistot ja kiinteät.

Etukäpälät: Pyöreät ja tiiviit; varpaat ovat hyvin kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat tummat.

TAKARAAJAT: Hyvin kehittyneet lihakset, sivulta katsottuna polvi ja kinner ovat hyvin kulmautuneet. Takaa katsottuna koira seisoo vakaasti, takaraajat ovat yhdensuuntaiset eivätkä liian leveäasentoiset.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät, mutta voivat olla hieman pitemmät.

LIIKKEET: Etu- ja takaraajat liikkuvat vakaasti, sulavasti, yhdensuuntaisesti ja kevyesti. Päkiät eivät saa liikkeessä laahata maata. Takakäpälien tulee astua täysin etukäpälien jälkiin.

NAHKA: Kiinteä, vahva, joustava ja tiiviisti rungonmyötäinen. Nahan pigmentti sointuu karvapeitteen väriin.

KARVAPEITE

KARVATYYPIT:

-Lyhyttä, kiiltävää, tiheää ja pinnanmyötäistä. Ei paljaita alueita. Päässä karvapeite on tavallisesti ohuempaa ja lyhyempää kuin rungossa.

-Keskkipitkää, hapsut korvissa, raajoissa ja hännässä, rinnassa karvapeite on hieman avoimempaa

VÄRI: Musta punaruskein (tan) merkein, ruskea punaruskein (tan) merkein, muut vaaleammat resessiivisesti periytyvät värisävyt aina keltaiseen asti mukaan lukien marmoroitu (merle) ja punainen. Merkkien värin tulee olla syvänpunainen, toivotuimmat ovat selvärajaiset tummanpunaiset merkit.

Merkit sijaitsevat silmien yläpuolella, poskissa, eturinnassa, välikämmenissä, käpälissä, takaraajojen sisäpuolella ja hännän tyven alapuolella. Eturinnassa merkit muodostavat kaksi symmetristä, toisistaan erillään olevaa kolmiota.

Kirsu, silmät ja värimerkit ovat vaaleammat koirilla, joilla rungon perusväri on joku muu kuin musta. Voimakas pigmentti on väristä riippumatta toivottavaa.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Ihannesäkäkorkeus 20 – 23 cm.

Paino: Ihannepaino noin 2,6 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- kapea tai puutteellisesti holvautunut kallo-osa
- epäsymmetrinen purenta
- hieman köyry selkä ja lanne, notkoselkä
- hieman ulos- tai sisäänpäin kiertyneet käpälät
- liian laajat värimerkit, yhdistyneet merkit eturinnassa
- ylähuulen pigmentti ei ole sopusoinnussa karvapeitteen värin kanssa
- suurehko valkoinen läiskä (yli 1 cm²) rinnassa; joskus esiintyvä valkoinen väri varpaissa
- musta juova punaisilla koirilla
- häntä pysyvästi selän päälle tai tiiviisti toiselle kyljelle kiertynyt. Liian alas kiinnittynyt häntä.
- pitkä runko, lyhyet raajat
- puutteellisesti pigmentoitunut kirsu
- säkäkorkeus yli 24 cm

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- pääläen aukile
- omenan muotoinen pää ts. kuono-osan pituus alittaa kolmasosan pään koko pituudesta
- siniset tai petolinnun silmät
- ylä- tai alapurenta
- luppakorva
- voimakkaasti köyry selkä tai lanne
- karvattomia alueita rungossa
- useamman kuin neljän hampaan puuttuminen (paitsi P1 ja M3 hampaat), kahden tai useamman etuhampaan puuttuminen
- punaruskeiden merkkien puuttuminen päästä merkkivärisillä yksilöillä
- laaja valkoinen merkki eturinnassa, suurempi kuin 2 cm² ja valkoiset merkit missä tahansa rungossa ja raajoissa.
- leveä musta juova punaisessa päävärissä tai punaruskeissa värimerkeissä
- liiallinen arkuus
- vihausuus
- säkäkorkeus alle 18 cm

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria. (Suomen Kennelliitto 2010.)

Rodussa on kaksi karvanlaatua: lyhytkarvainen ja pitkäkarvainen. Pitkäkarvaisuus on resessiivisesti periytyvä. Ensimmäinen pitkäkarvainen prahanrottakoira (Gasi Dar Minulosti, s. 17.11.2006) on esitetty jalostustarkastuksessa 20.9.2008 Prahassa. Gasi Dar Minulostin vanhemmat ovat lyhytkarvaisia, mutta kantavat pitkäkarvamuunnoksen geeniiä. Ensimmäinen Suomessa syntynyt pitkäkarvainen prahanrottakoira oli Ihanuuden Carmen (13.5.2013) lyhytkarvaisista vanhemmista. Pitkäkarvaisuuden alkuperä rodussa ei ole tiedossa. Karvapeitteen tulee kummassakin karvamuunnoksessa olla peittävä.

Rodun historiassa tunnetaan niin sanottu Karlovarský harlekýn, rottakoiratyyppinen merle-värinen

koira, joka luultavammin kuoli sukupuuttoon, kun kasvattajat eivät silloin vielä tiedostaneet merleväristen koirien yhdistämisen vaaroja. Nykyajan merleväriyksen alkuperää ei tiedetä tarkalleen, sillä rotuun tämänhetkinen merleväriyksen on saatu rotuunotetuista koirista. Ensimmäiset Prahassa jalostustarkastuksessa esitetyt ja rotuunotetut merlekoirat olivat sisarukset Šanty ja Šiva Etarun kennelistä 18.3.2007.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Näyttelykäynnit rodun edustajilla ovat rodun yleistettyä lisääntyneen tasaisesti. Vuonna 2018 näyttelykäynnit lähentelevät jo 200 näyttelykäynnin rajaa.

Taulukko 9. Näyttelykäynnit (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2018)

2011							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	74% (40 tulosta)	20% (11 tulosta)	2% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	2% (1 tulosta)	2% (1 tulosta)	54 tulosta
Nuorten luokka	100% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	3 tulosta
Avoin luokka	100% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	2 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	67% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	33% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	3 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Yhteensä	76% (47 tulosta)	18% (11 tulosta)	3% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	2% (1 tulosta)	2% (1 tulosta)	62 tulosta

2012							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	60% (21 tulosta)	26% (9 tulosta)	9% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	3% (1 tulosta)	3% (1 tulosta)	35 tulosta
Nuorten luokka	62% (8 tulosta)	23% (3 tulosta)	8% (1 tulosta)	8% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	13 tulosta
Avoin luokka	67% (12 tulosta)	28% (5 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	6% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	18 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	94% (17 tulosta)	6% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	18 tulosta

Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Yhteensä	69% (58 tulosta)	21% (18 tulosta)	5% (4 tulosta)	1% (1 tulosta)	2% (2 tulosta)	1% (1 tulosta)	84 tulosta

2013

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	66% (62 tulosta)	20% (19 tulosta)	6% (6 tulosta)	3% (3 tulosta)	3% (3 tulosta)	1% (1 tulosta)	94 tulosta
Nuorten luokka	57% (8 tulosta)	21% (3 tulosta)	14% (2 tulosta)	7% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	14 tulosta
Avoin luokka	59% (13 tulosta)	27% (6 tulosta)	5% (1 tulosta)	5% (1 tulosta)	5% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	22 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	68% (13 tulosta)	26% (5 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	5% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	19 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Yhteensä	64% (96 tulosta)	22% (33 tulosta)	6% (9 tulosta)	3% (5 tulosta)	3% (5 tulosta)	1% (1 tulosta)	149 tulosta

2014

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	65% (46 tulosta)	25% (18 tulosta)	10% (7 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	71 tulosta
Nuorten luokka	59% (23 tulosta)	38% (15 tulosta)	3% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	39 tulosta
Avoin luokka	70% (16 tulosta)	22% (5 tulosta)	4% (1 tulosta)	4% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	23 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	81% (13 tulosta)	19% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	16 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Yhteensä	66% (98 tulosta)	28% (41 tulosta)	6% (9 tulosta)	1% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	149 tulosta

2015							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	66% (31 tulosta)	21% (10 tulosta)	11% (5 tulosta)	2% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	47 tulosta
Nuorten luokka	33% (5 tulosta)	33% (5 tulosta)	13% (2 tulosta)	7% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	13% (2 tulosta)	15 tulosta
Avoin luokka	56% (23 tulosta)	34% (14 tulosta)	7% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	2% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	41 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	100% (12 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	12 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	100% (1 tulosta)	1 tulosta
Yhteensä	61% (71 tulosta)	25% (29 tulosta)	9% (10 tulosta)	2% (2 tulosta)	1% (1 tulosta)	3% (3 tulosta)	116 tulosta

2016							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	84% (37 tulosta)	14% (6 tulosta)	2% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	44 tulosta
Nuorten luokka	62% (8 tulosta)	15% (2 tulosta)	15% (2 tulosta)	8% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	13 tulosta
Avoin luokka	79% (11 tulosta)	7% (1 tulosta)	14% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	14 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	92% (12 tulosta)	8% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	13 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Yhteensä	81% (68 tulosta)	12% (10 tulosta)	6% (5 tulosta)	1% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	84 tulosta

2017							
	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	62% (38 tulosta)	30% (18 tulosta)	5% (3 tulosta)	2% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	2% (1 tulosta)	61 tulosta

Nuorten luokka	73% (16 tulosta)	23% (5 tulosta)	5% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	22 tulosta
Avoin luokka	76% (25 tulosta)	24% (8 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	33 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	73% (19 tulosta)	23% (6 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	4% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	26 tulosta
Veteraaniluokka	100% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	3 tulosta
Yhteensä	70% (101 tulosta)	26% (37 tulosta)	3% (4 tulosta)	1% (1 tulosta)	1% (1 tulosta)	1% (1 tulosta)	145 tulosta

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rodun kotimaassa järjestetään vuosittain 3-4 jalostustarkastusta, joissa arvioidaan yksilön ominaisuudet jalostusta silmällä pitäen. Tähän mennessä Tšekin tasavallassa pidetyissä "bonitace" tarkastuksissa on ollut yksi Suomessa kasvatettu prahanrottakoira; Finfidelín Fama de Figurín hyväksyttiin jalostukseen 22.7.2017 Hostouňissa Tšekissä. Suomessa ei ole järjestetty jalostustarkastuksia.

Tšekin Pražský krysařík -clubin jalostustarkastuksia on myös järjestetty Norjassa ja Saksassa. Ruotsissa maan oma rotuyhdistys on järjestänyt jalostustarkastuksia.

Liitteenä 1 on suomennettu Tšekin jalostustarkastuskortti.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Keskeisimpinä ongelmina Suomen prahanrottakoiraopulaatioissa voidaan pitää liian pitkää runko-osaa, liian pitkää tai liian kaareutuvaa lanneosaa, suoria etukulmauksia ja liian suurta kokoa. Vuonna 2015 tehtyyn terveys- ja luonnekyselyyn osallistuneista 62 koirasta yli 23 cm:n korkuisia oli 34, joista 13 oli joko 26 cm tai sitä korkeampia. Ihannepainon 2,6 kg ylittäviä koiria oli 15 kpl. Joidenkin koirien kohdalla korkeus ja paino korreloivat, mutta Suomessa on myös matalia painavia koiria. Mukana oli myös yksi koira, joka oli korkea mutta kevyt (27cm/ 2,3kg).

Merle-värikyseen tulee kiinnittää huomiota. Merle-väristä koira ei saa yhdistää toiseen merle-väriseen koiraan. Merle on vallitseva geeni, eli kantaja ilmentää sitä ulkoasussaan. Merle-väri ei kuitenkaan ilmene punaisessa tai keltaisessa värissä. Punaisten tai keltaisten koirien yhdistäminen merle-geeniä kantavaan koiraan tulee tehdä harkiten, ja jos punaisen tai keltaisen koiran geeniperimä ei merlen osalta ole tiedossa, koiralle pitää tehdä geenitesti ennen merle-geeniä kantavaan koiraan yhdistämistä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Prahanrottakoirilla ei ole aikaisempaa jalostuksen tavoiteohjelmaa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tavoitteena on kasvattaa Suomen prahanrottakoirapopulaation monimuotoisuutta. Suomeen tulisi saada enemmän eri sukuisia tuontikoiria ja sitä myöten uusia geenejä jalostuskäyttöön.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostuksessa käytettävien koirien tulee olla rohkeita, lempeitä ja ystävällisiä.

Tavoitteena jalostuksessa on ylläpitää prahanrottakoiran tunnusomaista rohkeaa ja uteliasta luonnetta.

Käyttöominaisuudet

Prahanrottakoira on kehittynyt vuosisatojen saatossa rotanpyydystäjästä seurakoiraksi, jollaisena se tulee jalostuksessa säilyttää. Prahanrottakoirat ovat erinomaisia harrastuskoiria koostaan huolimatta ja tavoitteena on, että rotu tulee tunnetuksi virallisissa kokeissa ja kilpailuissa.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostuksella tavoitellaan mahdollisimman rodunomaisia ja terveeksi tutkittuja koiria. Virallisten terveystutkimusten tärkeyttä ei voi vähätellä. Ilman tutkimustuloksia kasvattajien on mahdotonta tietää, mihin heidän kasvatustyönsä on suuntautumassa ja mitä se tuottaa. Tällä hetkellä populaatiossa eniten esiintyvä terveysongelma on patellaluksaatio, ja jalostuksessa tulee noudattaa Suomen Prahanrottakoirat ry:n antamia suosituksia.

Ulkomuoto

Prahanrottakoira on yksi pienimmistä kääpiöroduista. Jalostuksella halutaan säilyttää rodulle tyypillinen pieni koko ja tiivis, tasapainoinen ja elegantti olemus.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen käytettävän prahanrottakoiran tulee olla terveeksi tutkittu ja luonteeltaan tasapainoinen, ystävällinen ja utelias. Vihaista tai arkaa koira ei tule käyttää jalostukseen. Jalostusvalinnoissa pitää ottaa huomioon myös haukkuherkkyys ja sisälle merkkailu, joiden ajatellaan olevan perinnöllisiä. Jalostuksessa on noudatettava Suomen eläinsuojelulakia ja -asetusta, FCI: jalostussääntöjä, Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjetta ja jalostusstrategiaa.

- koiran on oltava fyysisesti terve ja hyväluonteinen
- koiralla ei saa olla perinnöllisiä tai perinnölliseksi epäiltyjä sairauksia tai vikoja
- koira, jota on kirurgisesti operoitu jonkin perinnöllisen vian tai sairauden vuoksi ei saa käyttää jalostukseen
- koira, jolla on rotumääritelmän mukainen hylkäävä virhe, ei saa käyttää jalostukseen

Jalostuskoira, joka ei ominaisuuksiltaan vastaa täysin rotumääritelmää, suositellaan yhdistämään mahdollisimman hyvin rotumääritelmän täyttävään koiraan.

Jalostukseen käytettäviltä prahanrottakoirilta vaaditaan tällä hetkellä virallinen patellaluksaatiotutkimus. Yhdistelmän yhteenlaskettu tulos ei saa ylittää astetta kaksi (2) ja vähintään yhdistelmän toisen osapuolen tulee olla tervepolvinen.

Ensi kertaa astutettavalla nartulla tulee olla ikää yli 18 kuukautta mutta alle 5 vuotta. Yli 8-vuotiasta narttua ei saa astuttaa. Jalostukseen käytettävän nartun vähimmäispainoksi suositellaan vähintään 2

kilogrammaa. Jalostukseen käytettävän uroksen tulee olla yli 12 kuukautta. Läheskään kaikki perinnölliset sairaudet eivät näy nuorena koirassa, vaan tulevat esiin vasta myöhemmällä iällä. Nuorten koirien (varsinkin urosten) käyttöä tulee harkita.

Jalostukseen käytettävällä koiralla pitää olla Suomen Kennelliiton hyväksymästä koiranäyttelystä tuloksena yksi erinomainen tai kaksi erittäin hyvää. Näyttelymenestys ei kuitenkaan takaa hyvää jalostusarvoa, vaan se tulee ilmi koiran jälkeläisistä. Näyttelyissä vaatimattomammin pärjännyt terve koira voi hyvinkin jättää arvokasta jalostusmateriaalia.

Jalostuskoirilla tulee olla riittävä sukupuolivietti ja niiden pitää pystyä lisääntymään luonnollisesti.

Mikäli todetaan, että jokin yksilö toistuvasti eri yhdistelmistä periyttää jälkeläisiä, jotka ovat epäterveitä tai eivät vastaa rotumääritelmää, voi jalostustoimikunta suositella kyseisen koiran poistamista jalostuksesta. Myöskään yhdistelmiä, joista on syntynyt epäterveitä tai rotumääritelmän vastaisia jälkeläisiä, ei tule uusia.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa yksilön käyttö rajataan enintään 5 pentueeseen tai 15 jälkeläiseen, kunnes on näyttöä jälkeläisten terveydestä ja rodunomaisuudesta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Suomen Prahantakoirat ry kuuluu Suomen Kääpiökoirat rekisteröityyn yhdistykseen (SKKY), joka järjestää säännöllisesti tuomarikoulutuksia seura- ja kääpiökoirarotuja arvosteleville tuomareille. Suomen Kääpiökoirat ry suosittelee tälle rodulle tuomarikoulutusta vasta, kun rotu on saanut virallisen rodun hyväksynnän kansainväliseltä koiranjalostusliitolta (FCI).

Suomen Prahantakoirat ry järjestää vuosittain kevät- ja syyskokouksen sekä kesäpäivät. Tämän lisäksi Suomen Prahantakoirat ry mahdollisuuksien mukaan edustaa rotua vuosittain SKKY:n erikoisnäyttelyssä Kaivopuistossa, järjestää luentoja jäsenille, järjestää varainkeruuna Match Show-epävirallisia koiranäyttelyitä sekä ylläpitää pentuneuvontaa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodussa esiintyvät terveysongelmat ovat toistaiseksi esiintyneet yksittäisissä tapauksissa. Silti jatkuva varovaisuus ja huolellisuus jalostustyössä ovat tarpeen rodun terveyden vaalimiseksi.

Prahantakoiran tärkein tehtävä on olla seurakoira ja kumppani ihmiselle. Lemmit ovat usein täysivaltaisia perheenjäseniä ja niiden sairaudet koetaan suurena huolenaiheena; jalostuksessa tuleekin pyrkiä mahdollisimman terveisiin ja pitkäikäisiin koiriin.

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodulla on kapea jalostuspohja. Uhkana on, että Suomen prahantakoirakannassa toistuu sama perimä. Uhkana voidaan pitää myös sitä, että Klub přátel psů pražských krysaříků (KPPPK)-sivuilla julkaistussa rodun uudessa rotumääritelmässä uudet hylkäävät virheet eivät tule ilmi Tšekin kennelliiton (CMKU) virallisessa prahantakoiran rotumääritelmässä eivätkä täten siirry myöskään muiden maiden virallisiin rotumääritelmiin. Ulkomuototuomareiden on lähes mahdotonta tietää rodun asiantuntijoiden rotumääritelmään tekemistä muutoksista. Tämä voi johtaa rotutyyppin vääristymiseen.

Prahantakoiraa jää usein kotikoiraaksi, eikä näennäisesti tervettä koiraa katsota tarpeelliseksi viedä virallisiin terveystutkimuksiin. Uhkana on, että prahantakoirakannan terveydestä ei saada kokonaisvaltaista tietoa. Välinpitämättömyys terveystutkimuksen tuloksia kohtaan voi vaarantaa rodun kannan terveyden.

Rodunomainen varautuneisuus voidaan sekoittaa arkuuteen ja arkuus varautuneisuuteen, jolloin todellisuudessa arkoja koiria saatetaan käyttää jalostukseen.

Mahdollisuutena voidaan pitää avoimempaa keskustelua rodun ongelmista, jolloin epäkohdat tiedostetaan ja niihin puututaan. Jalostuspohjaa voitaisiin laajentaa erisukuisilla tuontikoirilla sekä spermalla. Rodun kantakirjat ovat auki, mikä lisää mahdollisuutta jalostuspohjan laajentamiseen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Taulukko 10. Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2015	Jalostustoimikunnan perustaminen, terveys- ja luonnekysely
2016	Kyselyiden purku ja jalostustavoiteohjelman työstäminen
2017	Jalostustavoiteohjelman valmiiksi tekeminen
2017	Pentuekyselyn julkaiseminen
2018	Uuden jalostustoimikunnan valinta
2019	Vuoden 2019-2023 jalostustavoiteohjelman aloittaminen

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostustoimikunta seuraa vuosittain rodun terveystutkimusten tuloksia ja terveystutkittujen koirien määrää. Jalostustoimikunta tutkii näyttelyarvosteluista nousevia epäkohtia ja erityisesti mainintoja aroista ja aggressiivista koirista. Jalostustoimikunta seuraa pentueiden tietoja ja toimeenpanee kyselyitä.

Perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustusohjelmaa ei koeta tällä hetkellä tarpeelliseksi.

7. LÄHTEET

Albert Marrin. 2011. Little Monsters: The Creatures that Live in us and on us. Luettu 22.9.2017. <https://books.google.fi/books?id=bZutMWvBuCMC&pg=PT86&lpg=PT86&dq=little%20monsters%20fleas%20and%20dogs&source=bl&ots=jAK8kjKoki&sig=blhAVKCcrdOv5H-zHQts8QSoQvw&hl=fi&sa=X&ved=0ahUKEwir0YWZnLnWAhXGIpoKHYkBBucQ6AEIVDAM#v=onepage&q=little%20monsters%20fleas%20and%20dogs&f=false>

Anu Lappalainen. 2016. Polvilumpion sijoiltaan meno (patellaluksaatio). Luettu 22.9.2017. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion>

Cyrila Karpfová. n.d. Pražský Krysařík. Praxis: Fortuna.

Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema. 2017. Koiran epilepsia. Luettu 22.9.2017. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koiran-epilepsia>

Emmi Manninen. 2016. Kääpiökoira merkkalee sisälle isoa herkemmin. Koiramme-lehti 7-8/2016, 36-39.

Emmi Manninen. 2016. Sisälle merkkaleemista ratkotaan syihin puretumalla. Koiramme-lehti 7-8/2016, 30-34.

Igor Hroznata Adamovič. 2017. Historie. Luettu 10.9.2017. <http://www.prazsky-kryсарik.cz/index.php?id=2>

Jonna Laitinen. n.d. BDS eli sinisen koiran syndrooma. Luettu 22.9.2017. <http://www.mudiyhdistys.info/BDS%20eli%20sinisen%20koiran%20syndrooma.pdf>

Jukka Marttila. n.d. Koirien tyrät ja niiden kirurginen hoito. Luettu 22.9.2017. <http://www.delivet.net/tyrat.php>

Katariina Mäki. 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja. Luettu 10.9.2017. <https://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Klub přátel psů pražských krysaříků. 2017. Bonitace. Luettu 22.9.2017. <http://www.prazsky-kryсарik.cz/index.php?id=76>

KoiraNet- jalostustietojärjestelmä. Luettu 8.12.2018. <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=910>

Lewis ym. 2010. Heritability of syringomyelia in Cavalier King Charles spaniels. Vet J. 183(3): 345- 347.

Liisa Sarakontu. 2003. Siniset lappalaiskoirat. Luettu 22.9.2017. <http://www.kolumbus.fi/~w425013/koirat/sininen.html>

Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto. 2017. Kivesvika eli piilokiveksisyys. Luettu 22.9.2017. <https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/lisaantymiselinten-sairaudet/kivesvika-eli-piilokiveksisyys/>

Suomen Kennelliitto. 2017. Koiran luonne ja käyttäytyminen. Luettu 10.9.2017.
<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-luonne-ja-kayttaytyminen>

Suomen Kennelliitto. 2010. Prahanrottakoiran rotumääritelmä. Luettu 10.9.2017.
https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/rotumaaritelmat/fci_9/9prahanrottakoira.pdf

Youtube.com. 2011. Coursing Training, Rasna 2011. Katsottu 22.9.2017.
<https://www.youtube.com/watch?v=wuHRGC0UKjA>

8. LIITTEET

Liite 1. Jalostustarkastuskortti (lähde: Klub přátel psů pražských krysaříků- maksulliset jäsensivut, suomentanut Kimmo Kojo 2017.)

Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva

Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus

Liite 1. Jalostustarkastuskortti

 Suomen Prahantrotakoirat ry	Jalostustarkastuskortti		Paino	
			Säkäkorkeus	
Koiran nimi:	pvm: Paikka:	Isä: Rek.nro:	Rungon pituus	
Sukupuoli:	Emä:	Rek.nro:	Rinnan leveys	
Syntymäaika:	Omistajan	nimi: osoite: Puh: e-mail:	Rinnan syvyys	
Rekisterinumero:			Rintakehän leveys	
PL-arviointi:			Pään pituus	
Kasvattajan			Kallon pituus	
			Kallon leveys	
			Kuonon pituus	

VARI	
musta punaruskein merkein	I.
ruskea punaruskein merkein	II.
keltainen	III.
sininen punaruskein merkein	IV.
punainen	V.
liila punaruskein merkein	VI.
marmoroitu	Me

A. YLEISVAIKUTELMA	
rotumääritelmän mukainen	1
epätyyppilinen	2
alle alarajan	3x
siro / liian siro	4/5
yli ylärajan	6x
jykevä / liian jykevä	7/8

B. SUKUPUOLILEIMA	
selvä sukupuolileima	1
ei selvä sukupuolileima	2
pullokivekset	3x
kives puuttuu	4x

C. PAA	
rotumääritelmän mukainen	1
pinserityyppinen	2
omenan muotoinen	3x
suuri / jykevatekoinen	4
selvästi erottuva otsapenger	5
matala otsapenger	6
otsapenger ei havaittavissa	7
löysää kaulanahkaa	8
päälaen aukile	9x

D. PURENTA	
leikkaava parenta	1
kapea saksipurenta	2
leveä saksipurenta	3
epäsäännöllinen parenta	4
pihtipurenta	5
alapurenta	6x
yläparenta	7x
heikko leuka	8
pieni alaleuka	9

x = hylkäävä virhe

E. HAMPaidEN LUKUMAARA	
täysihampainen	1
puuttuu I	2
puuttuu P1	3
puuttuu P2	4
puuttuu P3	5
puuttuu M	6
> 4 puuttuu (paitsi P1+M3)	7x
puuttuu P4	8

HAMPAAT, YLÄLEUKA	
Etuhampaat	
-vasen II, I2, I3	
-oikea II, I2, I3	
Kulmahampaat	
-vasen C	
-oikea C	
Välähampaat	
-vasen P1, P2, P3, P4	
-oikea P1, P2, P3, P4	
Poskihampaat	
-vasen M1, M2	
-oikea M1, M2	

HAMPAAT, ALALEUKA	
Etuhampaat	
-vasen II, I2, I3	
-oikea II, I2, I3	
Kulmahampaat	
-vasen C	
-oikea C	
Välähampaat	
-vasen P1, P2, P3, P4	
-oikea P1, P2, P3, P4	
Poskihampaat	
-vasen M1, M2	
-oikea M1, M2	

F. SILMAT	
tummat, sopii turkin väriin	1
ruskeat	2
vaaleanruskeat	3
keltaiset	4
hyvin ulkonevat	5
lähekkäin	6

G. KORVAT	
tanakat, pystyt, V-muoto	1
pienet	2
pitkät	3
lyhyet	4
leveälle asettuneet	5
osittain taittuvut	6
kokonaan taittuvut	7x
pehmeät	8

H. TURKKI	
lyhyt, tiheä	1
lyhyt, ohut	2
liian ohut	3
karkea	4
pitkä, rungossa	5
pitkä, korvien takana	6
pitkä	7
karvattomuutta päässä	8
karvattomuutta rungossa	9
karvattomuutta korvissa	10

CH. PIGMENTTI	
rinnan merkit erillään	1
rinnan merkit yhdessä	2
kirsussa epätäydellinen	3
vaaleat merkit	4
vaaleat - valkoiset merkit	5
tummat merkit	6
puuttuvat merkit	7
valkoinen läiskä > 1cm ²	8
valkoinen läiskä > 2cm ²	9x
valkoista raajoissa	10x
juovikas	11
kirkaat kynnet	12
musta ylähuuli	13
merkit puuttuvat päästä	14x

I. KAULA	
rotumääritelmän mukainen	1
lyhyt	2
voimakas	3
pitkä	4
liian pitkä	5
väärin asentoinen	6

J. RINTAKEHA	
rotumääritelmän mukainen	1
noin kyynärpäissä, litteä	2
litteä, kapea	3
leveä, tynnyrimäinen	4

K. RUNKO	
rotumääritelmän mukainen	1
pehmeä selkä	2
kaareutuva/pitkä selkä	3/4
pitkä köyry lanne	5/6
voim. köyry selkä+lanne	7x
jyrkkä, lyhyt selkä	8
pitkä, viisto selkä	9
ulkoneva ristilu	10
takakorkea	11

L. ETURAAJAT	
normaali asento	1
ulko-/sisäkiert. kyynärät	2/3
kapenevat/levenevät	4/5
vapaat kyynärpäät	6

M. TAKARAAJAT	
norm. asento ja kulmauk.	1
kapea-/leveäasentoiset	2/3
tynnyriasentoiset	4
jyrkkäasentoiset	5
kapenevat/levenevät	6/7

N. HANTA	
korkea/matala kiinnitys	1/2
liian kork/matal kiinnitys	3/4
väärin asettunut	5
murtunut	6

O. LIIKE	
rotumääritelmän mukainen	1
epäsäännöllinen	2
ahtaat	3
ahdas edestä	4
ahdas takaa	5
lyhyt askelpituus	6

P. OLEMUS	
rauhallinen	1
hermostunut	2
aggressiivinen	3
arka	4

Huomautuksia:

Jalostuskoodi:

Jalostustoimikunta:

Tuomari:

Omistajan allekirjoitus:

Sopivuus jalostukseen:
Lykkäys:

Omistaja vahvistaa allekirjoituksellaan vastustamattomuutensa.

Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva

Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunnan kokoonpano:

Toimikunnan puheenjohtaja Merja Vähätiitto

Toimikunnan sihteerit Tanja Eerilä

Toimikunnan jäsen Anne Wahlman

Toimikunnan jäsen Kim Lahtinen

Toimikunnan jäsen Teija Luostarinen

Jalostustavoiteohjelman ulkoasun, asiasisällön sekä kieliasun tarkistamisessa mukana Paula Lohiniva.

Luonnekyselyn grafiikat tehnyt Janne Huttunen. Järjestöorganisaatio ja sen historia- kappaleen kirjoittanut Virpi Pääkkö.

Jalostustoimikunnan toimenkuva

- rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman ylläpito ja päivittäminen
- seuraa rodun kehitystä Suomessa ja ulkomailla
- ylläpitää ja päivittää rodun terveystietoja sekä koe ja näyttelytilastoja
- käsittelee poikkeuslupahakemukset
- antaa ehdotuksia suunnitelluista yhdistelmistä kuitenkin siten, että vastuu kasvatuksesta on kasvattajalla
- ehdottaa hallitukselle muutoksia tai lisäyksiä hyväksytyyn jalostusyhdistelmän vähimmäisvaatimukseen

Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus.

Koiran rekisterinumero (vapaaehtoinen):

Sukupuoli:

- a) Uros
- b) Narttu

Koira on:

- a) Kastroitu
- b) Steriloitu

Lisätietoa

Paino:

Säkäkorkeus:

Mitattu:

- a) virallisesti (näyttely/jalostustarkastus)
- b) epävirallisesti

Karvanlaatu:

- a) lyhytkarvainen
- b) pitkäkarvainen

Väri:

Häntä:

- a) normaali
- b) ty pistetty

Korvat:

- a) pystyt
- b) taitto
- c) loppa

1. Koiran tila:

- a) koira on elossa
- b) koira on kuollut

Lisätietoa:

2. Koira on:

- a) ensimmäinen koirani
- b) ei ole ensimmäinen koirani
- c) ensimmäinen prahanrottakoirani

3. Koira tuli perheeseen:

- a) pentuna
- b) aikuisena

4. Perheessä asuu:

- a) muita koiria
- b) muita lemmikkieläimiä
- c) ei asu muita lemmikkieläimiä
- d) alle 15v lapsia

5. Koiran kanssa harrastetaan:

- a) ei harrasteta säännöllisesti
- b) koiranäyttelyitä
- c) tokoa
- d) agilitya
- c) koiratanssia
- e) muuta, mitä?

Lisätietoa:

6. Koiran kanssa harrastetaan ulkoliikuntaa viikossa (esim. lenkkeily)

- a) 7h
- b) 7 – 12h
- c) yli 12h

Lisätietoa:

7. Suojataanko koira kylmällä säällä

- a) kyllä
- b) ei

8. Onko koira sisäsiisti

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

9. Koira ruokitaan

- a) kerran päivässä
- b) kaksi kertaa päivässä
- c) useammin

Lisätietoa:

10. Koira syö pääsääntöisesti:

- a) eläinkaupan kuivaruokaa
- b) eläinkaupan märkärुokaa
- c) markettien kuivaruokaa
- d) markettien märkärुokaa
- e) raakaruokaa
- f) barffia
- g) koiralle valmistettua kotiruokaa
- h) muuta, mitä?

Lisätietoa:

11. Saako koirasi säännöllisesti lisäravinteita? (esim. vitamiinit, öljyt, homeopaattiset)

- a) ei
- b) kyllä (mainitse lisätietoihin, mitä lisäravinteita)

Lisätietoa:

12. Koira rokotetaan:

- a) rokotusohjelman mukaisesti
- b) useammin
- c) harvemmin

Lisätietoa:

13. Onko koira saanut rokotusreaktioita?

- a) ei
- b) kyllä

Lisätietoa:

14. Koiralle annetaan loishäätö:

- a) kaksi kertaa vuodessa
- b) useammin
- c) harvemmin
- d) ei ollenkaan

Lisätietoa:

15. Koirallani on esiintynyt seuraavia vikoja tai sairauksia
- a) luustomuutoksia (esim. patellaluksaatio, spondyloosi, nivelrikko, välilevynpullistuma)
 - b) neurologisia sairauksia (esim. epilepsia)
 - c) iho-ongelma (esim. ihottumaa, kutiava- tai hilseilevä iho)
 - d) huono karvanlaatu
 - e) tyrät (esim. napatyrä, perineaalityrä, nivustyrä)
 - f) allergiat (esim. ruoka, materiaali, rokotus, hyönteiset)
 - g) silmäongelmia (esim. silmätulehdukset, vuotavat silmät, sokeus)
 - h) hännän epämuodostumia (esim. häntämutka, liian lyhyt häntä)
 - i) purentavirheet (esim. alapurenta, peitsihammas)
 - j) muuta, mitä?
 - k) ei mitään näistä

Lisätietoa:

16. Onko koirallasi esiintynyt muita ongelmia:
- a) kylmänarkuus
 - b) herkkä vatsa
 - c) matkapahoinvointia
 - d) katkenneet luut tai murtumat (esim. jalat, häntä)
 - e) koira pomputtaa jalkaansa
 - f) anaalirauhasten tulehdus
 - g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

17. Koirallani on:
- a) koiralla on 42 hammasta
 - b) esiintynyt hammaskiveä
 - c) jouduttu poistamaan hammaskiveä
 - d) jouduttu poistamaan hampaita hammaskiven vuoksi
 - e) poistettu maitohampaita
 - f) pudonnut pysyviä hampaita
 - g) poistettu pysyviä hampaita, miksi?
 - h) ei mitään näistä

Lisätietoa:

18. Koiraltani on tutkittu:
- a) polvilumpion sijoiltaanmeno
 - b) silmät
 - c) sydän
 - d) lonkkanivelet
 - e) kyynärnivelet
 - f) selkä
 - g) muuta, mitä?
 - h) ei mitään näistä

Lisätietoa:

19. Uroksella on esiintynyt jotakin seuraavista:
- a) toinen tai kumpikaan kives ei ole laskeutunut
 - b) eturauhasvaivoja
 - c) esinahan tulehduksia
 - d) kivistulehduksia

- e) seksuaalista ylivilkkautta
- f) muuta, mitä
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

20. Uroksella on esiintynyt seuraavia ongelmia:

- a) astumisongelmia, esim. ei kiinnostu nartusta (ei astu)
- b) hedelmättömyyttä
- c) muuta, mitä?
- d) ei mitään näistä

Lisätietoa:

21. Nartun juoksut alkoivat:

- a) alle vuoden ikäisenä
- b) 1-2 vuoden iässä
- c) narttu on steriloitu ennen juoksujen alkamista

22. Minkä pituinen juoksukierto on?

- a) alle 6kk
- b) 6 – 9kk
- c) 10 – 12kk

Lisätietoa:

23. Nartulla on esiintynyt jotakin seuraavista:

- a) astutusongelmia
- b) synnytysongelmia
- c) narttu on keisarinleikattu
- d) narttu on luonut pentunsa tai saanut keskenmenon
- e) kuolleena syntynyt pentu
- f) kuolleita pentuja ennen luovutusikää
- g) maidottomuutta
- h) pentujen hoitamatta jättämistä
- i) muuta, mitä?
- j) ei mitään näistä

Lisätietoa:

24. Nartulla on esiintynyt seuraavia ongelmia:

- a) synnytysongelmia (esim. polttoheikkoudet)
- b) kuolleena syntyneitä pentuja
- c) narttu on jouduttu keisarinleikkaamaan
- d) narttu on luonut pentunsa tai saanut keskenmenon
- e) kuolleita pentuja ennen luovutusikää
- f) muuta, mitä?
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

25. Koirani pelkää:

- a) ihmisiä
- b) kovia ääniä
- c) ukonilmaa
- d) koiria
- e) autoja
- f) uusia paikkoja
- g) muita eläimiä
- h) muuta, mitä?
- i) ei mitään näistä

Lisätietoa:

26. Onko koiran elämässä mielestäsi tapahtunut yksittäisiä asioita, jotka ovat mielestäsi laukaisseet pelon?

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

27. Koirani on aggressiivinen:

- a) koirille
- b) ihmisille
- c) muille, mille?
- d) ei mitään näistä

Lisätietoa:

28. Koirani vahtii:

- a) ruokaansa
- b) reviiriään
- c) lelujaan
- d) makuupaikkaansa
- e) laumaansa
- f) muuta, mitä?
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

29. Koirani haukkuu:

- a) sisääntulijoita, lopettaa hetken kuluttua
- b) sisääntulijoita, haukkuminen jatkuu
- c) lenkillä muita koiria
- d) lenkillä muita ihmisiä
- e) ulkoa näkyviä asioita
- f) ulkoa kuuluvia ääniä
- g) ulkona omalla reviirillään
- h) muuta, mitä?
- i) ei mitään näistä

Lisätietoa:

30. Saalisvietti. Koirani:

- a) ei kiinnitä huomiota
- b) katsoo muttei lähde perään
- c) lähtee saaliin perään, mutta tulee käskystä takaisin
- d) karkaa saaliin perään
- e) ei mitään näistä

Lisätietoa:

31. Koiraani on sosiaalistettu pentuna (alle 6kk ikäisenä):

- a) vain omassa perheessä
- b) heti omaan kotiin tultua koirien ja ihmisten kanssa
- c) rokotusten saannin jälkeen koirien ja ihmisten kanssa
- d) muuten, miten?
- e) ei mitään näistä?

Lisätietoa:

32. Koirani sallii kynsienleikkuun ja muut perushoitotoimet:

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

33. Koiran jäädessä yksin se:

- a) käyttäytyy normaalisti

- b) on eroahdistunut (tuhoaa kotia, haukkuu, ulvoo jne.)
- c) vahtii reviiriään
- d) muuta, mitä?

Lisätietoa:

34. Koirani:

- a) lähestyy itse vieraita ja sallii vieraiden kosketuksen
- b) lähestyy vieraita, mutta ei salli kosketusta
- c) väistää, ei salli vieraiden kosketusta
- d) pakenee vieraita
- e) murisee, näyttää hampaita vieraiden yrittäessä koskea
- f) muuta, mitä?

Lisätietoa:

35. Koirani on mielestäni:

- a) ystävällinen
- b) lempeä
- c) valpas
- d) rohkea
- e) utelias
- f) leikkisä
- g) kiltti
- h) luotettava
- i) nopea oppimaan
- j) sosiaalinen
- k) varautunut
- l) arka
- m) epäluotettava
- n) itsepäinen
- o) rauhallinen
- p) ylivilkas
- q) itsenäinen
- r) laiska
- s) määrällävä
- t) muuta, mitä?

Lisätietoa:

36. Oletko ollut tyytyväinen koirasi luonteeseen?

- a) kyllä
- b) en

Lisätietoa:

37. Vastasiko koirasi luonne odotuksiasi?

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

Onko vielä jotain, mitä haluaisit kertoa koirastasi? Kirjoita koirastasi vapaamuotoisesti alla olevaan kenttään.

Palaute:

